

NYILATKOZAT

AlulírottSeres Richárd..... büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2020... év12..... hónap ...01..... nap

.....Seres Richárd.....

hallgató aláírása

Szakdolgozat

Seres Richárd

2020

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS
NAPPALI TAGOZAT
KÜLGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁS
Részvények a koronavírus időszakában

“Akinek sok pénze van, annak lehet spekulálni, akinek kevés a pénze, annak nem szabad spekulálni, akinek pedig egyáltalán nincs pénze, annak muszáj spekulálni.”

(André Kostolany)

Konzulens

Dr. Vallyon Andrea

Főiskolai docens

Készítette:

Seres Richárd

Budapest, 2020

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	6
1.1 Témaválasztás	6
1.2 Kutatási cél	6
1.3 Hipotézis.....	7
1.4 Kutatás módszertana	7
1.5 Kutatás ütemezése.....	8
2. A tőzsde bemutatása	8
2.1 Az első tőzsde és annak összeomlása	8
2.2 Az első tőzsde Magyarországon és a szocialista rendszer	9
2.3 Budapesti Értéktőzsde	9
2.4 Tőzsdei kereskedési formák	10
2.5 Technikai fejlődés	11
2.6 Egy megbízható rendszer alapkövetelményei	11
2.7 Elszámolási rendszer	12
3. Értékpapírok és származékos ügyletek.....	13
3.1 Részvények.....	14
3.2 Kötvények	15
3.3 Származékos ügyletek.....	17
4. Befektetők	18
4.1 Befektetési alapok	19
4.2 Brókerek	20
4.3 Befektetői típusok.....	20
5. Tőzsdepszichológia.....	23
5.1 Politika	24
5.2 Vállalati hírek.....	26
5.3 Botrányok és háború	28
5.4 Részvénytársaságok tulajdonosai és felsővezetői	30
6. Kilátás a jövőre	31
6.1 Nasdaq.....	32

6.2 Tesla	38
6.3 Amazon	44
6.4 Exxon Mobil	49
7. Összefoglalás.....	53
8. Irodalomjegyzék.....	55

Táblázatjegyzék

1. táblázat Az értékpapírok jellemzői	17
2. táblázat Munkanélküliségi ráta az USA-ban	36
3. táblázat Tesla fundamentális adatok	41
4. táblázat Nio Limited fundamentális adatok	41
5. táblázat Az Amazon negyedéves fundamentális adatai.....	46
6. táblázat Az Alibaba negyedéves fundamentális adatai	46
7. táblázat Az Amazon éves fundamentális adatai.....	47
8. táblázat Az Alibaba éves fundamentális adatai	48
9. táblázat Exxon Mobil ROE mutató.....	51

Ábrajegyzék

1. ábra A Dow Jones Industrial árfolyama.....	25
2. ábra Az Amerikai Egyesült Államok kamatpolitikája	26
3. ábra Netflix árfolyama	27
4. ábra Dow Jones Industrial árfolyama 1928-tól 1956-ig	30
5. ábra Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 I.	33
6. ábra Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 II.....	34
7. ábra Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 III.	36
8. Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 IV.	37
9. ábra Tesla árfolyama.....	43
10. ábra Az Amazon részvényeinek árfolyama	49
11. ábra Exxon Mobil részvény árfolyama I.	52
12. ábra Exxon Mobil részvény árfolyama II.....	53

1. BEVEZETÉS

1.1 Témaválasztás

Témaválasztásomat nagyban befolyásolta, hogy már középiskolában is a tőzsde világa felé orientálódtam és a jövőmet is ezen területen tudom elképzelni. A Budapesti Gazdasági Egyetem berkein belül is voltak tantárgyaim, amik ehhez a területhez köthetőek és felkeltették a figyelmemet a szakma fontosságára, mint például a származékos ügyletek, amivel leginkább fedezni szeretnénk üzletmenetünket és jókora összegeket tudunk megspórolni vagy akár többlet vagyoni is szert tudunk tenni. Számomra nagyon érdekes ez a szakma, mivel sokszor a befektetők ellentétesen viselkednek, mint ahogy azt híres elemzők vagy közgazdászok elvárják, de ettől válik az egész izgalmassá, emiatt a dolgozatomban nagy figyelmet fordítok a tőzsde pszichológiájára is.

Leginkább figyelemfelkeltő volt számomra, hogy a Tesla részvénye közel 500%-os emelkedést ért el a mélypont után, de számos vállalat ért el meglepő eredményeket a tőzsdén. Azonban a másik oldala az érmének, hogy a vállalatok a márciusi mélypont után korrigálni tudtak, de utána ismét csökkenő tendenciát mutattak. Emiatt szeretném a Tesla, Amazon, és az Exxon Mobil részvény elemzését elvégezni, mind fundamentális téren, mind technikai elemzés segítségével, hogy mi állhat az óriási árfolyamnövekedés, illetve csökkenés mögött. [1] (tradingview.com,2020)

Alapvetően aktuális mindig az értékpapírpiac, mivel a gazdaság egyik legfőbb motorja, de a napokban főként aktuális, mivel a koronavírus miatt recessziót tapasztalhattunk az értékpapírpiacra márciusban. Legutóbb ilyen esemény 2008-ban történt az előző válság idején. Úgy gondolom ezekben az időkben legérdekesebb a részvények világa, mivel sok cég csökkenti a termelését és kevesebb szolgáltatást nyújtanak, azonban a kedvező politikai eszközök miatt a mélypont után a befektetőknek a hangulata ismét észrevehető a részvények árfolyamán.

1.2 Kutatási cél

A kutatásommal is a 2020-as időszakot szeretném szemléltetni, ahogy a tulajdonjogot megtestesítő értékpapírok ára mekkora mértékben redukálódott és a későbbiekben sok vállalat esetén a részvények ára új csúcspontot ért el. A dolgozatom célja, hogy a jövőre vetítsem az értékpapírpiac helyzetét a múltbéli adatokból merített tapasztalatokból és a jelenlegi technikai és fundamentális elemzések segítségével. Úgy gondolom, hogy elismert közgazdászok,

alapkezelők sem tudják egy értékpapír jövőbeli értékét meghatározni (főként részvényre igaz). Azonban kutatásomban én is csak egy hipotézist szeretnék felállítani és leginkább az amerikai tőzsdén szereplő részvényeket és részvényindex árfolyamát szeretném vizsgálni.

1.3 Hipotézis

A szakdolgozatomban vizsgálni fogom a koronavírus által okozott válság utáni időszakot az értékpapírpiacon, azon belül is a Nasdaq 100 részvényindex és a Tesla, Amazon, Exxon Mobil részvényének árfolyamát. Felkeltette a figyelmemet, hogy a márciusi mélypont után számos vállalat esetében a vállalat részvényei nagy mértékben tudtak emelkedni, ehhez hasonlót figyelhettünk meg a Tesla és az Amazon esetében is, amíg az Exxon Mobil novemberben ismét elérte a márciusi mélypontot. A kutatásommal bizonyítani szeretném, hogy az elért eredmények, azoknál a vállalatoknak az értékpapírjainál, amelyeknek az árfolyama több, mint 50 %-os emelkedést tudtak elérni nem minden esetben reálisak. Emellett vizsgálni fogom az Amerikai Egyesült Államok vezetőinek intézkedéseit, ami által a befektetői hangulat megnövekedett az USA-ban.

1.4 Kutatás módszertana

Főként kvantitatív módszerekkel tudom alátámasztani a vizsgálataimat, hiszen számokra, adatokra és diagrammokra van szükségem az elemzésekhez, illetve az információk minél jobb szemléltetéséhez.

A fundamentális adatok elemzéséhez a finviz.com, seekingalpha.com és a marketwatch.com oldalát fogom igénybe venni, mivel ezen a felületen minden számomra fontos információt megtalálok. Cégnév vagy úgynevezett ticker (például a Tesla esetében az TSLA) lehet a vállalatokra rákeresni és minden fontos információt a tudomásomra hoz, mint a cégnek a kapitalizációja, az árfolyam/nyereség arány, egy részvényre jutó nyereség és még számos kutatáshoz fontos adat. Ami még nagyon fontos, hogy a platform feltünteti a cégnek a piaci szegmensét, amiben tevékenykedik, így összetudom vetni a konkurens vállalatokkal, akik hasonló tőkével rendelkeznek, ezen felül szeretném megvizsgálni, hogy a cégek, amiket elemezni szeretnék milyen mértékben növelték vagy csökkentették az osztalék kifizetési rátájukat, amit a dividendmax.com oldalán tudom leellenőrizni.

A technikai elemzést a capital.com, illetve a tradingview.com oldalán fogom elvégezni. Szeretném megvizsgálni a töréspontokat és a trendeket a részvények kapcsán. Indikátorok

segítségét is igénybe fogom venni, mint például a mozgó átlagárakat, MACD-indikátor, RSI, Bollinger-szalag és az OBV-t.

1.5 Kutatás ütemezése

A választott részvényeimet meg fogom elsősorban vizsgálni fundamentális területen. Az éves beszámolójukat fogom először szemügyre venni, hogyan változott a cég pénzügyi helyzete, többek között az értékesítése, adózott eredménye és osztalékfizetési rátája az előző évekhez képest. Ezt követően összefogom hasonlítani egy adott iparágban tevékenykedő vállalat adatait, mint az Amazon különböző pénzügyi mutatóit egyik konkurens cégével, jelen esetben az Alibaba-val. Céлом ezzel az összevetéssel, hogy milyen teljesítményt nyújtanak a versenytársak, ezáltal mennyire versenyképesek és mekkora növekedés vagy csökkenés várható a cég részvényeiben.

A fundamentális elemzést követően a vizsgálatom a technikai elemzés területén fogom folytatni, ahol az említett részvények grafikonjait fogom szemügyre venni. Legfőképpen a töréspontokat, erős szinteket és természetesen a csúcsoakat és aljakat fogom értelmezni. A különböző indikátorok segítségével meg fogom vizsgálni mennyire tudták előre jelezni a piac jövőbeli mozgását.

Legutolsó sorban a Nasdaq 100 részvényindex elemzésénél fogok szót ejteni a politikai és különböző fontos adatok nyilvánosságra hozatala, milyen mértékben befolyásolta a piacot.

2. A TŐZSDE BEMUTATÁSA

A tőzsde egy nyilvános, központosított és szervezett piac, olyan hely, ahol meghatározott árukat, meghatározott időben, meghatározott személyek adhatnak szigorú eljárási szabályok szerint. A tőzsde az a hely, ahol a befektetők a megspórolt pénzüket tudják kamatoztatni, és ha szükségük van a pénzükre egy likvid piacon azonnal hozzá is tudnak jutni. [2] (elemzeskozpont.hu,2019)

2.1 Az első tőzsde és annak összeomlása

Az első megmozdulás Amszterdamban volt, ahol az emberek valutát váltottak, váltókkal, illetve hajók tartalmának és annak utalványaival kereskedtek. Később 1531-ben Antwerpenben, szintén Hollandiában alapult meg az első hivatalos tőzsde, ami elősegítette a cégek fejlődését, növekedését és kialakulóban volt egy innovatív pénzügyi kultúra is. [3] (Mándó, 2017)

1602-ben alapult meg az első részvénytársaság, a Brit Kelet-indiai Társaság, ami egy monopóliumnak számított. A befektetők az Indiából származó termékek után kapták a profitot a tulajdonukban lévő értékpapírok után. Az első tőzsdei krach is ehhez a céghez köthető, mivel a szállítmány akadozott és mindenki el szeretne volna adni a részvényeket, hogy legalább a befektetett pénzükhöz hozzájussanak. [4] (Mándó, 2017)

2.2 Az első tőzsde Magyarországon és a szocialista rendszer

Az első árutőzsde Magyarországon 1853-ban lett megalapítva, Gabonacsarnok néven. Számos részvénytársaságnak lett tőke- és hitelszükséglete, emiatt egy évtizeddel később létrejött a Pesti Áru- és Értéktőzsde, ahol elsősorban részvényekkel, állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal és devizákkal lehetett kereskedni. Európában a századfordulóra a legnagyobb tőzsdék közé sorolták a budapestit. Későbbiekben az első világháború után beszüntették, majd a második világháború után sem lehetett kereskedni a tőzsdén. A kommunista rendszer alatt a befektetők csak fix kamatot kaptak a spórolt pénzüik után, mivel a bürokrácia lemondhatott a részvénytársaságokról, illetve magáról a tőzsdéről is. Vajon kinek lett volna kedve vagy bátorsága, a hosszú éveken át spórolt pénzét befektetni egy olyan cégbe, ahol a rendszer a saját tisztviselőit nevezte ki felső vezetői pozíciókra és a statisztikák sem voltak megbízhatóak? Napjainkban sok szervezet felügyeli a vállalatokat és a tőzsde folyamatait, így óvják a befektetők vagyont mind Magyarországon mind az olyan országokban, ahol fejlett pénzügyi kultúra van jelen. Azonban a szocialista idők alatt is kialakult egyfajta ösztönzés az úgymond “osztalékok” iránt. Az államosított vállalkozások elsősorban olyan értékpapírokat bocsátottak ki, aminek a fix kamata nagyobb volt, mint a bankoknál a lekötött betét után járó. Második lépésben a vállalatok a nyereség után részesedést fizettek a befektetőknek a kamatokon felül, így ösztönözve őket, hogy a megspórolt vagyont értékpapírokba fektessék, mivel az állam tudta, hogy a legnagyobb tőke összességében a magánszemélyek birtokolják. [5] (Rotyis,2001, p. 173-210; Kostolany, 1986, p. 28-53)

2.3 Budapesti Értéktőzsde

1980-as évek végén nagyon fontos lépést tettek annak érdekében, hogy a Magyarországon is megalapuljon újra, szabályos keretek között a tőzsde. Ahhoz, hogy a megtakarítók értékpapírokba fektessék a pénzüket, szabályozott piacot kellett létrehozni, ahol ők folytatni tudják a kereskedésüket. Többféle törvényt fogadtak el belföldi, illetve külföldi befektetők jogi védelmére, amivel ösztönözték, hogy létrejöjjön a Budapesti Értéktőzsde 1990

nyarán. A tőzsdének 3 fő feladata van, az értékpapírok bekerülésének felügyelete, illetve azoknak a kereskedése és végül az ügyletek teljesítése. Az első évben csak részvényekkel lehetett kereskedni, mivel a kötvények nem voltak kedvezőek, főleg nem a külföldi befektetőknek. A külföldi tőke minden évben egyre nagyobb mértékben áramlott be a magyar tőzsdére, mivel a kelet-európai országok közül Magyarországot tekintették a leginkább fejlett országnak és itt megtalálták azt a kellő szabályozott rendszert, ahol biztonságban tudhatták a vagyonukat és megfelelő hozamokat is remélhettek. [6] (Rotyis,2001, p. 173-210)

2.4 Tőzsdei kereskedési formák

Több évszázad elteltével folyamatosan fejlődött és változott a kereskedés menete és az ügyletek lebonyolítása. A 16. században még egy fűzfa alatt kiáltották ki az emberek kereskedési szándékukat. Ma már brókerek segítségével egy telefonhívással tudunk értékpapírokat vásárolni, ami megjelenik az értékpapírszámlánkon és ugyanígy meg is tudunk válni a tulajdonunktól. Azonban számos platform is megjelent az internet segítségével, ahol akár mi magunk is tudunk instrumentumok vásárolni vagy eladni, de ennek tulajdonságai eltérnek a megszokottól, ilyen például a CFD kereskedés.

A nyílt kikiáltásos rendszer manapság már nem elterjedt formája a tőzsdén való kereskedésnek, mivel sok problémát ölelt fel és a technológia fejlődésével egyre inkább a háttérbe szorult. Mivel óriási hangzavar uralkodott a tőzsde helyszínén sokszor nem lehetett hallani a többi bróker ajánlatát és az ügylet lebonyolítása is sok időbe telt mire az adatokat rögzítették. Az is gyakran előfordult, hogy az ajánlat meg sem született, mivel egy másik befektetést jobbnak minősített és az előző törlésre került. Ilyen esetek viszont a többi bróker számára hátrányt jelentett, mivel az információk nem jutottak el hozzájuk. Egy tőzsde krach bekövetkezésekor, a brókereknek a sok eladási szándékát nem tudták rögzíteni, gyakran napokat csúsztak az adminisztrációval, ami végül hamis adatokkal szolgált a tőzsdei kereskedésnél. [7] (Rotyis,2001, p. 142-155)

A legnagyobb változást a technológia fejlődése hozta létre. A decentralizált rendszer megjelenésével sokkal átláthatóbb és szabályozottabb lett a tőzsdei kereskedés, ami segítette a piac likviditását. A kereslet és kínálat viszonyulása az árakban percekben belül tükröződött, nem kellett papíron rögzíteni az ügyleteket és egyre jobban elterjedt ez a dematerializált rendszer, ami az elektronikus értékpapírszámlák megjelenését jelentette. Az ügyfelek felhívják a brókerüket megbízást adnak a vételi, illetve eladási szándékukra, ami megjelenik rövid időn belül a fent említett számlán. Mint minden másnak itt is megtalálható az érem másik oldala,

számos dolgot lehet felsorolni, ami az elektronikus rendszer ellen szól. Sokszor előfordulhatnak technikai meghibásodások, ami miatt a spekuláló lemaradhat a szándékában álló ügylet megkötéséről. A biztonsági rendszerre is hangsúlyt kell fektetni, hogy a befektetők ne kételkedjenek abban, hogy illetéktelenek manipulálják a piacot. Egy nyílt piaci kereskedésnél szemügyre lehet venni, hogy a jelenlévőknél megjelenik a közösségi és szociológiai faktor is egyaránt. Egy recesszió esetén átgondolják a döntéseiket, míg egy számítógép mellett ülő brókerek hajlamosak kötelezettségeik elmulasztására. [8] (Rotyis,2001, p. 142-155)

2.5 Technikai fejlődés

Az 1970-es évek elején került sor a tőzsdei kereskedés automatizálására. Két rendszert tudunk megkülönböztetni, ami felhasználásra került. A CATS-rendszer (Computer Assisted Trading System), ami Toronto-ban indult el, de számos nagy európai országban is jeleskedett. A másik sikeres szoftver a NASD (National Association of Securities Dealers), ami az alapja volt a londoni SEAQ-rendszernek. Az internet és a kommunikációs rendszerek elterjedésével az információ sokkal gyorsabban terjedt, ezáltal nagyobb tőke áramlott ezen területre. Megjelent ennek segítségével a nemzetközi kereskedés és a befektetők nem csak helyi tőzsdéken üzleteltek. Az európai befektetőknek nem kellett több napot várniuk olyan hírekre, amik kulcsfontosságúak lehetnek egy döntés meghozatalába, illetve a kommunikációs költségek is csökkentek, így jobban megérte egy nem helyi tőzsdén kereskedni. [9] (Rotyis,2001, p. 109-115)

2.6 Egy megbízható rendszer alapkövetelményei

Azok a személyek, akik megspórolt vagyonukat szeretnék még tovább gyarapítani, a tőzsdével szemben 5 nagyon fontos tényezőt neveznek meg, amit elvárnak azért cserébe, hogy ott kamatoztassák tovább a pénzüket. Ezek közé tartozik a megbízhatóság, egyenlőség, gyorsaság, szabályozottság, rugalmasság. A felsorolt elemek szükségesek ahhoz, hogy minél likvidebb legyen a tőzsde, ami szintén csak vonzóbbá teszi a tőzsdén való kereskedést. [10] (Rotyis,2001, p. 132-140)

A befektetők egy olyan rendszeren keresztül kereskednek szívesen, ahol az állam által is felügyelve van a tőzsde és nem változtathatnak váratlanul azok szabályzatain, mivel azok hátráltathatják az ügyletek menetét. A piacon szereplők ne vonhassák vissza kereskedési szándékukat, mivel ezzel téves információhoz juttatja a többi befektetőt, főként, ha nagyobb tőkével akart kereskedni. Vannak esetek, amikor technikai okok miatt ez nem jön létre, de a

tőzsdei szabályzat arra utasítja szabályzatában a kereskedőket, hogy a szándékuk nem visszavonható. [11] (Rotyis,2001, p. 132-140)

Az alapkövetelmények közül nagyon fontos szerepet tölt be az egyenlőség is, mivel nem lehet a különböző befektetőket hátrányba hozni, azzal, hogy nem részesedik olyan hamar egy részvény árfolyamáról, mint a többi üzletfél. Számomra nagyon érdekes, hogy a centralizált rendszerrel számítottak a személy adottságai is, illetve különböző eszközök is jelen voltak, mint például a távcső. Jelenleg az elektronikus rendszer, a NASDAQ biztosítja a brókereket arról, hogy a világ bármely részéről milliszekundumos teljesítményt ér el egy üzletmenet teljesítésén belül. Legtöbb problémát a technikai meghibásodás okozhatja, de emiatt több munkaállomás van jelen egy brókercégnél, amivel biztosítják a gondtalan üzletelést. [12] (Rotyis,2001, p. 132-140)

A tőzsde rendszerének gyorsasága szintén nem elhanyagolható, főleg rövidtávú kereskedésnél sem, de hosszú távon sem előnyös a befektető számára hogyha nem működik az elvárásnak megfelelően. Mint említettem, főként az arbitraszőrök számára hátrányos, mivel ők abból profitálnak, hogy a közgazdaságilag értelmezett költségek (tárolás, szállítás stb.) megjelennek az árfolyamban. Ezek az árfolyamkülönbségek hamar realizálódnak a piacon, emiatt nagyon fontos, hogy az ügyfél számára biztos piacot nyújtsanak. 1987-ben egy recesszió idején az elektronikus rendszernek nem volt még megfelelő kapacitása és nem tudták rögzíteni a hirtelen keletkező eladási szándékokat, emiatt csak egy közeli árfolyam volt ismert a befektetőknek a valóshoz képest. [13] (Rotyis,2001, p. 132-140)

A szabályozottság a kereskedési rendszerekben segítette harmonizálni a kereslet és a kínálat reális tükrözését az árfolyamokban. A tőzsdei kereskedés átláthatóbb és fokozottabb felügyelet áll, mint a másodlagos piac. A törvények érdekessége, hogy mindez lehetővé teszi, hogy egy magánszemély tudjon üzletelni akár egy intézményi befektetővel is, bár egymás kilétéről ők nem tudnak. [14] (Rotyis,2001, p. 132-140)

A tőzsdei rendszer rugalmassága a fejlődő piacokon van főként jelentősége, ahol tömegesen lépnek be a tőzsde világába az új részvénytársaságok. [15] (Rotyis,2001, p. 132-140)

2.7 Elszámolási rendszer

Az instrumentumokkal való ügylet akkor záródik le, amikor a vevő és az eladó is teljesíti kereskedelmi kötelezettségét, vagyis a vevő rendelkezésére bocsájtják az adott

részvényt, valamint az eladó részére a vételár biztosítva van. Az elszámolási rendszer hatékonysága szintén nagyon fontos szerepet játszik abban, hogy stabil háttere legyen a kereskedésnek. Ha a befektetők bizalmatlanná válnak, a tulajdonukban lévő értékpapíroktól vagy áruktól megszabadulhatnak és ez recessziót jelentene a gazdaságnak, ezért számos felügyeleti szerv és törvény szabályozza ezt a kötelezettségét a tőzsdének. [16] (Rotyis,2001, p. 155-165)

Korábban időszakos elszámolás jellemezte a piacot, hetente vagy havonta egyszer történt a teljesítés a tőzsdén, de ez veszélyesnek bizonyult kockázatkezelés szempontjából, ezért napjainkban a gördülő elszámolás a meghatározó. A lényege a rendszernek, hogy az üzletkötést meghaladó 3 napon belül létrejön a teljesítés. [17] (Rotyis,2001, p. 155 -165)

Az értéktár feladatai közé tartozik a befektetők tulajdonaiban lévő értékpapírok biztonságos megőrzése, illetve osztalék és kamatfizetési kötelezettségei is vannak. A technológia fejlődésével a papíralapú kötvények, részvények már nem jellemzőek, vagyis dematerializálódott a rendszer. Ezzel csökkenteni tudták az értékházak a költségeiket, ezáltal a befektetők is pénzt spóroltak meg. [18] (Rotyis,2001, p. 155 -165)

Az elszámolóházak szerepe a kockázatkezelés és a tőzsdén való ügyletek teljesítésében nyilvánul meg. A szállítás fizetés ellenében elv kimondja, hogy a vevő addig nem kapja meg a vásárolt értékpapírt vagy akár árut vagy opciót, amíg az ellenértéke nem érkezik meg az eladó számláján. [19] (Rotyis,2001, p. 155 -165)

Magyarországon a fent említett feladatokat a KELER (Központi Elszámolóház és Értéktár) végzi el. Részvénytársaságként alapult meg az 1990-es évek elején és azóta is a magyar állam tulajdona. [20] (Rotyis,2001, p. 286-287)

3. AZ ÉRTÉKPAPÍROK ÉS SZÁRMAZÁSI ÜGYLETEK

Az értékpapírok a francia “valeurs mobilières” szóból ered. A befektetők annak reményében vásárolnak tőzsdei termékeket, mivel gyarapítani szeretnék a vagyonukat és általában ezen papírok nagyobb profitálási lehetőséget biztosítanak, mint a banki betétek. Azonban az instrumentum tulajdonosainak nagyobb kockázattal is kell számolniuk. Kétféle tőzsdei területet tudunk elhatárolni egymástól. Az elsődleges és a másodlagos piacot. Az elsődleges piac esetében például egy vállalkozás kötvényeket bocsát ki és az értékpapírokat befektetői cég vagy intézmények vásárolják fel, ezáltal ők az elsődleges hitelezői a vállalkozásnak. Az értékpapírokkal a fent említett vállalatok tovább tudnak kereskedni a

másodlagos piacon, ami a tőzsde likviditását segíti. [21] (Rotyis,2001, p. 31-39, Kostolany, 1986, p. 29-34, Rini, 2002, p. 178-205)

3.1 Részvények

Az értékpapírok közül a legfontosabb szerepet a részvények töltik be. A részvények által a befektető részesedést kap az adott vállalatból, szóval egy tulajdonjogot megtestesítő értékpapírról beszélünk. A papír vásárlói kétféle okból vásárolnak részvényeket. Elsősorban az árfolyam emelkedésből származó nyereség, illetve az adózott eredmény részesedéséből, másnéven az osztalékból is haszonra tehetnek szert a tulajdonosai. Az osztalék mértékéről és kifizetéséről szóló döntést a részvénytársaság legfőbb szerve az igazgatótanács hozza meg. A vállalatok elsősorban törzsrészvényeket bocsátanak ki, de több sorozatszámú elsőbbségi részvényt is kínálhat a befektetők számára. [22] (Rini, 2002, p. 25-32)

Az elsőbbségi részvénynek számos előnye van a törzsrészvénnyel szemben, de persze megvannak a maga hátrányai is. Az elsőbbségi részvény fix osztalékot kínál a vásárlók számára, amit inkább az óvatosabb, konzervatívabb befektetők választanak. Ennek az értékpapírnak az előnye közé tartozik, ha a vállalat úgy dönt az első két félévben nem fizet osztalékot, de a harmadikban igen, akkor a tulajdonosok megkapják mind a 3 negyedévre a fix osztalékot, mivel a cég kötelezettségei közé tartozik. Ezt hivatalosan kumulatív osztalékfizetésnek nevezik. Abban az esetben, ha részvénytársaság csődeljárására kerül sor, akkor is az elsőbbségi részvény tulajdonosai vannak előnyben a törzsrészvényesekkel szemben, mivel a cég vagyonának felosztásánál előbb ők kapják meg a befektetett pénzüket. Ezek az értékpapírok hasonlítanak tulajdonságaiban a kötvényekhez, az elsőbbségi részvények esetében a társaságok visszatudják azokat vásárolni. Ez legtöbb esetben akkor fordul elő, ha a kamatok csökkennek, ezért nem érdemes a vállalat számára egy magasabb osztalékot fizető részvényt a piacon tartani. A visszavonás történhet névértéken vagy ennél magasabb összeget is kínálhatnak a tulajdonosok részére. Az értékpapír tulajdonosainak sok esetben arra is van lehetőségük, hogy átváltsák eddigi elsőbbségi részvényeiket törzsrészvényekké, így a későbbiekben árfolyamnyereségre is szert tehetnek. Az átváltás mértékét meghatározhatjuk árban, illetve arányban is. [23] (Rini, 2002, p. 25-59)

A törzsrészvények esetében a nyereségrészesedés rátája változó és a vállalatnak fizetési kötelezettsége sincs a tulajdonosok felé. Emiatt a törzsrészvényeket a kockázatosabb értékpapírok közé sorolják. Azonban, ha egy cég több éven át növeli a nyereségét és a piaci szegmensén belül versenyképes marad, a befektetőket jobban vonzza az effajta részvény, mivel

a cég megnövelheti az osztalék mértékét, illetve árfolyamnyereségre is szert tehetnek. Az értékpapír tulajdonosoknak szavazati jogosultságuk van a legtöbb esetben, azonban, ha a vállalatok az elsőbbségi részvényesek felé kötelezettségeiket elmulasztották, ezeket a jogokat ők átruházhatják. [24] (Rini, 2002, p. 25-59)

A vállalatoknak van lehetősége jogokkal és opciókkal felruházni a befektetőiket. Az elővételi jog esetében egy cég részvényének tulajdonosának meg van a lehetősége, hogy megőrizze részesedésének arányát az adott vállalatban, ha a részvénytársaság szeretne újabb részvényt kibocsátani. Ezzel a joggal a tulajdonos élhet, viszont meg is válhat tőle a piacon. Az elővételi opció (warrant), nem feltétlenül kötődik részvényhez. Egy alul értékelt vállalat, ha kötvényt bocsát ki és szeretne minél hamarabb hitelhez jutni, de nem akar olyan magas kamatot fizetni, mint a konkurensei, akkor az elővételi opció pozitívként jelenik meg a kötvény tulajdonlása mellett. A hitelezőnek lesz egy szelvénye, hogy akár 10 év múlva ezt az értékpapírt beválthatja és tud a cég részvényeiből vásárolni nagy eséllyel alacsonyabb áron. Az opció keletkezésekor az értéke negatív, mivel ezek hosszabb távra érvényesek, mint az elővételi jog. [25] (Rini, 2002, p. 36-47)

A részvény, mint idegen tőke bevonása a cégeknek, remek lehetőséget nyújt számukra a könnyebb fejlődéshez. Ide sorolható akár a 20. század számos területei mint, az elektronika fejlődése és az IT szegmense, de a napjainkban is megfigyelhető az autóipar innovációja. Elérhető lenne ez ilyen gyorsan részvények nélkül? Az én véleményem szerint nem, sokan emlegetik is ezen értékpapírokat a gazdaság motorjának. [26] (Kostolany, 1986, p. 30-40)

3.2 Kötvények

A kötvények kibocsátása is nagyon elterjedt a gazdaságban. A kibocsátó lehet az állam, vállalkozás és önkormányzat is. A részvényekkel ellentétben ez nem tulajdonjogot, hanem hitelviszonyt testesít meg, ugyanis, ha a befektető kötvényt vásárol meghitelezi a kibocsátó szervezetet. A kötvénytulajdonos lesz ez esetben a hitelező és az értékpapírt értékesítő vállalat az adós. [27] (Rini, 2002, p. 75-83)

Az kötvényeket névértéken bocsátják ki, az Egyesült Államokban egy kötvény értéke 1000 dollár. A kötvénynek lehet diszkont, paritásos és prémium ára. A diszkont esetében a 100%, vagyis a névérték alatt lehet belőle vásárolni, paritásosnál a névértékkel egyenlő az árfolyam és a prémium ár a névérték feletti árat tükrözi az értékpapírpiacon. Ahogy az elsőbbségi részvényeknél is megfigyelhető, ugyanúgy a kötvények is érzékenyek a kamatláb

változására. Abban az esetben, ha a kötvények kamata emelkedik, akkor a névértéke csökkenő tendenciát mutat és ellenkező esetben a kötvény értéke növekszik. [28] (Rini, 2002, p. 75-83)

A kötvény nagyon közkedvelt a konzervatív befektetők körében, ugyanis könnyebben meg lehet határozni a jövőbeli profitunkat. Ezen értékpapírok esetében beszélhetünk fix és változó kamatozású kötvényekről, de beszélhetünk 0% kamatlábú kötvényekről is. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok előre meghatározott időpontokban fizetnek kamatot, ami az esetek többségében évente kétszer esedékes, de vannak kibocsátók, akik úgy döntenek, hogy a kamatot a futamidő végén a névértékkel együtt fizetik ki a hitelezőknek. [29] (Rini, 2002, p. 75-96)

A kamatok tekintetében meg kell különböztetnünk a nominális és a reál kamatlábat. A nominális kamatláb nem fejezi ki a vásárlóérték változást. A reál kamatlábat egy egyszerű képlettel tudjuk meghatározni.

$$\text{Reál kamatláb} = \text{nominál kamatláb} - \text{inflációs ráta}$$

A reál kamatláb mutatja meg, hogy pénzünk jövőértéke a futamidő végén mekkora vásárlóértékkel bír. A 2000-es évek után újra jellemző lett, hogyha a befektető kevésbé kockázatos értékpapírokba fektet, kevesebb vásárlóerővel bír a vagyona, mivel a reál kamatláb negatív hozamot ér el. Érdemes ezért, infláció követő kötvényeket vásárolni, ha már hitelezőként lépünk fel az értékpapírpiacra. [30] (elemzeskozpont.hu,2019)

Amíg a részvények esetében nem határolják be a lejáratot, a kötvényeknek különböző futam idejük van (rövid, közepes, hosszú). A kibocsátók a hosszabb futamidejű kötvényeket magasabb kamattal értékesítik, mivel nagyobb kockázatot vállal a befektető, mint egy éves hitelezés esetében. Mint említettem a kockázat a hitelezés esetében is jelen van, mint a részvények vásárlásánál is, azonban a kötvény tulajdonosai előnyben részesülnek, amint az 1. táblázaton is látható, az elsőbbségi- és törzsrészvényekkel szemben. [31] (Rini, 2002, p. 75-83)

1. táblázat
Az értékpapírok jellemzői

	Vállalati kötvény	Elsőbbségi részvény	Törzsrészvény
Szavazati jog	Nincs	Nem szavaz	Szavazhat
Visszahívhatóság	Lehetséges	Lehetséges	Nem visszahívható
Átválthatóság	Átváltható lehet törzsrészvényre	Átváltható lehet törzsrészvényre	Nem átváltható
Kifizetések	Kamat	Fix osztalék	Változó osztalék
Kifizetések sorrendje	Elsőbbséget élvez a részvényhez képest	Elsőbbséget élvez a törzsrészvényhez képest	Utolsó a sorban
Prioritási sorrend megszűnéskor	Elsőbbséget élvez a részvényhez képest	Elsőbbséget élvez a törzsrészvényhez képest	Utolsó a sorban

Forrás: William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába

3.3 Származékos ügyletek

A határidős és opciós ügyleteket értjük a származékos ügyletek alatt. Tőzsdei kereskedők körében nagyon elterjedtek ezek a lehetőségek, ugyanis csökkenteni tudják ezáltal a kockázatukat, illetve az ügyletek során nyereséget lehet elérni az instrumentum árfolyamának növekedéséből, csökkenéséből és volatilitásából is. A származékos ügyletek szortimentje nagyon széles, ugyanis a spekulánsok tudnak értékpapírokkal, különböző árukkal és állati termékekkel is kereskedni. Lehetőség van arra is, hogy egy másik határidős vagy opciós ügylettel kereskedjen a befektető. [32] (Rotyis,2001, p. 57-73)

A határidős ügyletek lehetnek rövidtávúak vagy akár hosszabb távon is megegyezhetnek a kereskedők. Amennyiben a tőzsde berkein belül köttetik a megállapodás, nagyon kedvező feltételekkel lehet magasabb hozamot elérni, mint egy általános értékpapírpiacon, ugyanis elegendő a vevő részéről a vételár egy részét elhelyezni az elszámolóháznál. Az eladó részéről az instrumentumot a lejáratú időben köteles azt átadni. A határidős ügyletek kockázatukat tekintve nem biztonságosabbak, mivel tőkeáttételi rátájuk magasabb, azonban, ha a kereskedők véleménye megváltozott az ügylet kimenetelével

kapcsolatban, fedezni tudják egy ugyanolyan ellentétes irányú ügylettel, ami azonos lejáratú időre vonatkozik. [33] (Rotyis, 2001, p. 57-73)

A származékos ügyletek másik területe az opciós ügyletek, amiben az opció kiírója jogot biztosít az opció vásárlójának. Az opció eladója felelős az üzlet megvalósításáért, hogyha a vevő igényt tart arra, azonban az opció vásárlója, ha számára nem kedvező az ügylet kimenetele és nem akarja a szerződést megkötni akkor csak az opciós díjat (prémiumot) kell kifizetnie az eladó részére. Opciós ügyletek során kétfajta csoportot különböztethetünk meg. Az amerikai és az európai stílusút. Az amerikai esetében egy meghatározott időintervallumra kötjük meg a szerződést, amiben a vevő bármikor lehívhatja a jogosultságát, amíg az európai jogi keretek között csak a lejárat végén valósítható meg az üzlet kimenetele. [34] (Rotyis, 2001, p. 57-73, Rini, 2002, p. 143-163)

4. BEFEKTETŐK

A befektetők azok a személyek, akik a megspórolt pénzüket szeretnék tovább kamatoztatni. A befektetők különböző célokból helyezik el a tőkéjüket értékpapírokba. Vannak olyan személyek, akik lakásra gyűjtenek vagy autóra, illetve a gyerekeiknek szeretnének biztos jövőt teremteni, de ide sorolható, hogyha valaki a nyugdíjas éveire szeretne nagyobb vagyont szert tenni. Fontos megemlíteni, hogy amíg a befektetők a pénzüket értékpapírokba fektetik, addig azok a személyek, akik megtakarításokkal rendelkeznek otthon, illetve bankban tartják a vagyonukat, megtakarítóknak nevezzük őket, azonban nem lehet a kettő között a pontos határvonalat meghatározni. [35] (Rotyis, 2001, p. 17-21,)

Ahhoz, hogy a pénzünket befektessük, tisztában kell lennünk a céljainkkal, mekkora összeget szeretnénk elérni, mennyi idő alatt, illetve milyen lehetőségeink vannak a piacon. A személyeknek a befektetéshez való beállítottsága kortól, foglalkozástól, de leginkább az anyagi helyzet a meghatározó a befektető kockázatvállalását illetően. Nagyobb valószínűséggel fog vállalkozószelleműek köréből kikerülni olyan személy, akik szívesen kereskednek értékpapírokkal a tőzsdén, mint például egy egyedülálló nő, aki ápolóként dolgozik és gyerekeiről is gondoskodnia kell. Sokan jogosan állítják, hogy a tőzsdei kereskedés veszélyes és hamar el lehet veszíteni a megspórolt vagyonunkat, ami valóban igaz, ezért szükséges felmérnünk a vagyoni helyzetünket és reális célokat kitűzni magunk elé és felmérni azt, hogy mekkora kockázatot vagyunk képesek vállalni. [36] (Rotyis, 2001, p. 17-30),

Amikor egy magánszemély elszánja magát, hogy jelen esetben az értékpapírpiacon fog kereskedni, akkor elsősorban azt kell eldönteni, hogy ő maga szeretné felmérni a piaci helyzetet,

milyen vállalatot vagy államot szeretne meghitelezni, illetve melyik cégnek a részvényébe szeretne befektetni vagy ezt egy szakemberre szeretné bízni, mivel úgy gondolja, hogy nincs meg a megfelelő háttértudása, hogy profitáljon a tőzsdén.

A tőzsdei kereskedők csoportjait számos szempont alapján be tudjuk sorolni. Lehetőségünk van őket a tőkékük alapján besorolni, hogy a befektető kis, közép vagy nagy összeget mozgósít az értékpapírpiacon. A magánszemély, bróker, aki nem a saját vagyonával szerepel a tőzsdén, illetve az intézményi befektetők, akik befektetési alapokat kezelnek. Azonban meg tudjuk őket különböztetni, hogy milyen időtávban szeretnék vagyonukat gyarapítani, illetve, hogy milyen kockázatot tudnak vállalni, a nagyobb hozam reményében. Megtalálhatók a piacon, olyan kereskedői csoportok is, akik érzelmi alapon vásárolnak vagy adnak el részvényeket és azokat, akik több órán vagy napokon át elemzik az adott céget és a piaci hangulatot.

4.1 Befektetési alapok

Az olyan neves befektetési alapkezelőkre szívesen bízna rá az ember a megspórolt vagyonát, mint a Berkshire Hathaway, ami Warren Buffett irányítása alatt van jelenleg, de ide sorolható a Morgan Stanley, J.P. Morgan vagy a BNP Paribas is. Ezen a befektetési intézményeknél számos olyan pénzügyi szakember dolgozik, akiknek nagy tapasztalata van a tőzsde világában és kellő precizitással tudják elemezni a piacot. Az imént említett társaságok elemzéseit más tőzsdei kereskedők is figyelemmel kísérik, mivel nagy befolyással rendelkeznek. A szakemberek nagy tőkét mozgósítanak, ezért megfelelő biztonsággal fektetik be a kezelt vagyonokat. A portfóliójuk többnyire olyan statisztikai képletek segítségével van diverzifikálva, mint a korrelációs együttható. Ez a képlet mutatja meg, hogy a részvények hozamai milyen kapcsolatban vannak egy másik, portfólióban szereplő vállalatnak a kibocsátott részvényével. Azonban ide lehet sorolni még statisztikai képletet, ami a segítségükre van, hogy a portfóliókat megfelelően tudják diverzifikálni. A legtöbb alapkezelőnek vannak tájékoztatói, ahol leírják a befektetési struktúrájukat, illetve befektetési politikájukat, mivel ezen a területen is megtalálhatóak olyan portfóliók, amik a konzervatív személyek és egyaránt a kockázatkedvelő egyének számára is megfelelő. A befektetési alapok a tőkéküket befektetési jegyeken keresztül összpontosítják. Ezeket az értékpapírokat alapkezelők, illetve brókercégek értékesítik. [37] (elemzeskozpont.hu)

4.2 Brókerek

A brókercégeken keresztül növekszik szintén a tőzsde likvidátása. A brókercégek törvényileg szabályozva vannak a pénzügyi piacon. Több felügyelő szervezet vizsgálja felül ezen vállalatok munkásságát. A brókercégek között is meghatározható különbség, ugyanis amíg az egyik vállalkozásnak van tőzsdei kapcsolata, addig a másik csak a másodlagos piacon (over the counter) tud ügyfelei érdekében eljárni. A brókerek már évszázadok óta jelen vannak a munkaerő piacon, mint tőzsdei alkusz és közvetítői szerepet töltenek be az ügyfelek és az értékpapírpiacon között. A brókerek nem csak teljesíthetik az ügyfelek vételi, illetve eladási szándékait, hanem tanáccsal is elláthatják őket. A technológia fejlődésével a brókercégek üzletmenete is változott, ugyanis már kevésbé jellemző az, hogy az ügyfelek felhívják az alkuszukat és elmondják az igényeiket és azokban ők eljárnak, hanem már van lehetőség erre az interneten keresztül is megbízást adni. Az értékpapírszámlánkat megtekinthetjük egy online felületen és azon belül található az összes pozíciónk. Az utóbbi években nagyon elterjedt a forex kereskedés, ami a devizák adás-vételéről szól. Ezen felül hozzá kell tenni, hogy megjelentek olyan platformok, ahol a tőzsdén kívül lehet kereskedni, ezek az úgynevezett CFD felületek, vagyis angol nevén contract for difference. Abban az esetben, ha hosszú távon szeretnénk értékpapírt vásárolni érdemes olyan brókercéget felkeresni, ami kapcsolatban áll a tőzsdével. A CFD-k esetében éjszakai finanszírozásról és nagyobb spread-ről (vételi-eladási ár különbsége) tudunk beszélni, vagyis magasabb költségek merülnek fel a másodlagos piacon. Az előnye az utóbb említett lehetőségnek, hogy a kereskedők tőkeáttétellel tudnak a piacon kereskedni, azonban ez olyan személyeknek ajánlott, akiknek van tapasztalata az értékpapír kereskedésben, ugyanis magasabb az esélye annak, hogy a befektetett pénzt elveszíti. [38] (Rotyis, 2001, p. 120-130, elemzeskozpont.hu,2020)

4.3 Befektetői típusok

A magánszemélyek között a befektetőket, a spekulánsokat, az arbitrázsőröket és a hazardírozókat meg kell különböztetni, mivel mind a négy csoport más céllal van jelen a piacon.

A befektetők jellemzői, hogy legalább közép- és hosszútávon gondolkodnak, ami legalább hároméves időtartamot jelent egy instrumentum vásárlásánál és több tíz évig megtarthatják azokat. Elsősorban, amikor egy befektető részvény vásárlása mellett dönt, megvizsgálja először a cégek árfolyamainak a grafikonját, illetve fundamentális adatait is természetesen figyelembe veszi, ezen kívül az ország fiskális- és monetáris politikáját is

szemügyre veheti. Egy részvénytársaság elemzésére több időt szán, mint egy spekuláns vagy egy arbitrázsőr, ugyanis a befektetés időtávjában ez sokkal fontosabb szerepet fog kapni, mint egy technikai elemzés. Egy alapos elemző még a fundamentális elemzés előtt végig gondolja, hogy az adott iparágnak mekkora jelentősége lesz a jövőben. Mennyire lesz versenyképes, illetve innovatív az adott részvénytársaság. A technológia fejlődésével szükség lesz-e az adott iparágra vagy feledésbe fog merülni. Abban az esetben, ha igen, érdemes megnézni a fundamentális adatait a cégnek. Egy részvénytársaság kiválasztásánál szintén fontos szerepet játszik, hogy a kapitalizációja elérjen egy megfelelő szintet, ez a befektető kereskedési stratégiájától is függ. Szemügyre kell vennie a pénzügyi jelentéseit, amikben megtalálható, hogy évről-évre tudta-e növelni a bevételeit. A befektetők pozitív értékelésben részesítik azokat a cégeket, ha minden évben növeli és ki is fizeti a vállalat az osztalékot a részvényesei számára. Egy olyan vállalatba nem érdemes pénzt fektetni, aminek magas az adósság állománya, ezt különböző pénzügyi mutatókkal lehet megvizsgálni.

Ezek a faktorok, amiket többnyire minden befektetési időszámban megvizsgál egy befektető, azonban figyelmet szentel arra is, hogy melyik brókercégnél vásárolja az értékpapírokat, ugyanis hosszútávon fontos szerepet játszik az, hogy az ügylet teljesítése ne jelentsen számára nagy veszteséget.

A konzervatív befektetők alacsonyabb kockázatú értékpapírokba fektetik a pénzüket, így kevesebb hozamra számíthatnak, azonban nagyobb biztonságban tudhatják a vagyonukat. Abban az esetben, ha a kereskedő nem egy értékpapírba fektet be, hanem diverzifikálja a portfólióját, akkor egy konzervatívabb befektető olyan részvényeket, illetve kötvényeket fog vásárolni, amiben nagyobb részt állam által kibocsátott kötvények szerepelnek és jó minőségű vállalatokat hiteleznek meg, ezen felül kisebb részt osztalékrészvényekbe fektetik be a vagyonukat a magasabb hozam reményében.

A másik csoportba tartoznak a kockázatkedvelő befektetők, akik leginkább vállalati fix vagy változó kamatozású kötvényekbe fektetik a pénzüket, de a részvények világától sem ijednek meg. Nagyobb hozammal kecsegtetnek az utóbb említett értékpapírok, de sokkal nagyobb az esélye ezeknél a befektetéseknél, hogy a vállalat akár csődöt is jelenthet és elveszítheti az összes befektetett pénzét, mint ahogy arra is van lehetőség, hogy a tulajdonjogot megtestesítő értékpapíroknál a megbecsült profitnál nagyobb hozamot érnek el a befektetők. A 2020-as koronavírus miatti válság is szemlélteti a kecsegtető hozamokat, amiket a tőzsdén lehet észlelni. Az év eleji csökkenés után, az innovatív, versenyképes vállalatok részvényeinek

árfolyamai nagy mértékben tudtak emelkedni, számos esetben ez 50%-t is kitesz. A legtöbb brókercégnél lehet hitelre is vásárolni instrumentumokat, akár részvényeket, de különböző árukat is, mint a földgáz vagy az arany.

A spekuláns tevékenysége nagyon fontos a piacon, mivel egyensúlyba hozza az árfolyamnak a kereslet és a kínálat közötti eltéréseit. Nagyon fontos megemlíteni, hogy a spekuláns a hazardírozóval ellentétben nem emocionális alapon hozza meg a tőzsdén a döntéseit, hanem különböző faktorok elemzéseit végzik el és komoly szándékok vannak a tevékenységei mögött. Nagyon elterjedt a spekulánsok körében, hogy szimplán grafikon vizsgálatára során vásárolnak instrumentumokat, de alapvetően nem zárkoznak el a pénzügyi mutatók vizsgálatától sem. A spekulánsok kereskedhetnek napon belül (daytrade), illetve napon túl is (swingtrade). A spekulánsok sokszor vásárolnak vagy eladnak részvényeket, amikor egy cég negyedéves, illetve éves pénzügyi jelentésére készül. Ezekben az időszakokban számos esetben napok alatt emelkedhet, illetve csökkenhet a cégeknek az árfolyamai akár 10 %-kal is. Hasonlóan járhatnak el, egy információ hallatán, ami pozitív és negatív irányba is mozdíthatja egy részvénytársaság értékpapírjának árfolyamát, mint egy botrány vagy egy újabb beruházás. Azonban a technikai elemzés is fontos szerepet játszik a döntéshozatalukban. A grafikon vizsgálatánál szemügyre veszik milyen irányban halad a részvény árfolyama, merre tart, csökkenő vagy növekvő trend van a piacon. Tőzsdei szaknyelven a csökkenő tendenciát mutató árfolyamokat medve piacnak, a növekvő tendenciát mutatót bika piacnak nevezik. Ezen felül megvizsgálják a töréspontokat, csúcsokat és völgyeket és a különböző trendfordító alakzatokat, mint a fej-váll alakzat, illetve dupla csúcs és alj is kereskedési stratégiájukhoz tartozik. Manapság segítségünkre vannak az indikátorok a platformokon, amik visszatükrözik a befektetők hangulatát, illetve a piac telítettségét és forgalmát is mutatják.

Az arbitrázsőröket is hasonlóan fontos szerepet töltenek be a tőzsdén belül, ezért érdemes róluk is szót ejteni. Ehhez a tőzsdei csoporthoz tartozó kereskedők kockázat nélküli nyereségre tesznek szert, mivel kihasználják a közgazdasági költségek miatt eltérő árfolyamokat a különböző bankoknál, illetve tőzsdén. A közgazdasági költségekhez tartoznak a szállítási, tárolási és egyéb ráfordítások. Az arbitrázsőrök számára lényegtelen milyen instrumentummal üzletelnek, lehet az deviza, részvény vagy akár árukkal való kereskedés. Szakmájukhoz tartozik, hogy a piacon gyorsan kell tevékenykedniük, mivel ezek a piaci egyenlőtlenségek hamar egyensúlyba kerülnek. [39] (elemzeskozpont.hu)

A hazardírozók hasonló jelleggel kereskednek, mint akik a kaszinóban a roulette asztalnál teszik meg a tétjeiket csak szigorúan érzelmi alapon kereskednek a tőzsde berkein belül. Ezen személyeket a fent említett három csoporttól el tudjuk különíteni, mivel ők tudatosan, a piacot és a vállalatok elemzésével hozzák meg a döntésüket, amíg a hazardírozók csak a szerencséjüket próbálják meg az értékpapírpiacon. Kereskedési szokásukhoz tartozik, hogy a trend irányába teljesítik az ügyletüket, ha felfelé tart egy részvény árfolyama akkor követik a trend irányát és ugyanez jellemző fordított esetben is, de szimplán egy tanács hallatán is, a piac elemzése nélkül is képesek vagyonukból értékpapírokat vásárolni. [40] (Kostolany, 1986, p. 50-60)

5. TŐZSDEPSZICHOLÓGIA

Szeretnék dolgozatomban figyelmet fordítani a tőzsdepszichológiával kapcsolatos döntéshozatalokra, leginkább, amit, mint magánszemélyek hozunk meg, azon belül is, hogy mire kell figyelmet fordítani és mitől kell óvakodni, ha bármilyen tanácsot kapunk vagy információt hoznak a tudomásunkra. A tőzsdei kereskedőknek a szokásait, viselkedésüket az értékpapírpiacon számos faktor befolyásolhatja. Ebben a fejezetben rövid gyakorlatias példák bemutatásával szemügyre veszem milyen politikai kijelentések és döntések gyakorolnak hatást az értékpapír tulajdonosaira. Különböző gazdasági hírek és vállalatok negyedéves és éves jelentései hogyan befolyásolják a piaci trendet. Egy cég felsővezetői pozíciójában lévő személyek részvényeladásai, vásárlásai és kijelentései is fontos szerepet játszanak számos kereskedő elhatározásában. Azonban brókerek, banki ügyintézők és értékesítők is megtéveszthetik az ügyfeleiket. A Dow Jones Industrial, az Amerikai Egyesült Államok 30 legfontosabb vállalatának az indexkosara, amiben ezen részvénytársaságok különböző súlyozással szerepelnek benne és ezáltal szeretném bemutatni befolyásoló tényezők hatásait a múltban és a jelenben egyaránt. Egyrészt visszaszeretnék tekinteni a múltba, amikor az Amerikai Egyesült Államok belépett a második világháborúba és a békeidőszak kezdetét is szeretném megvizsgálni, hogy mi volt jellemző a részvénytőzsi piacra és ezekből a tanulságot levonni. Másrészt a 2008-as recessziót fogom elemezni, miként hatottak a monetáris politikai döntések a részvénytőzsi piacra. Fontosnak tartom a 2008-as gazdasági válság elemzését, mivel 2020-ban is egy válság helyzet alakult ki, azonban érdemes őket egymással összehasonlítani, mivel két különböző ok miatt alakultak ki ezek a recessziók.

5.1 POLITIKA

Az egyik legmeghatározóbb tényezője a tőzsdének a fiskális, másnéven költségvetési és a monetáris politika. A fiskális politika a gazdaság egyik elemét képezi. A szakemberek ezen a területen az adórendszerről és a gazdaság élénkítéséről hoznak fontos döntéseket, azonban az ő feladataik közé tartozik a munkanélküliség stabil helyzetének a megtartása is. A magas munkanélküliségi ráta negatív befolyással van a tőzsdén. A monetáris politika talán még inkább vezényeli az értékpapírpiacnak a tendenciáját, ugyanis a jegybank döntései közé tartozik az alapkamat meghatározása, ami befolyásolja a befektetők hangulatát. Abban az esetben, ha az alapkamat magas vagy megemelik, akkor a tőzsdén szereplőket arra lelkesítik, hogy kötvényekbe fektessenek be. Fordított helyzetben, ha az alapkamatokat lecsökkentik, a befektetők részvényekbe fogják investálni a vagyonukat. Amikor a kötvények iránti kereslet csökkenő tendenciát mutat a laza monetáris politika miatt, a kockázatos eszközök felé irányulnak a befektetők, mint a részvények, illetve a lakáspiac. A monetáris politika felügyelete alá tartozik, amit szintén figyelnek a tőzsdei kereskedők, a használatban lévő pénznek a mennyisége, vagyis a jegybank által kibocsátott pénznek a volumene. Minél több pénz van a forgalomban, annál több pénz van a befektetők kezében és ezáltal nagyobb összegek kerülnek befektetésre a részvényekbe. [41] (Kostolany, 1986, p.36-49)

Az 1.-es ábrán szeretném szemléltetni a 2008-as pénzügyi válság okozta hatásokat a tőzsdén, amit szintén a Dow Jones Industrial részvényindex-el szeretnék bemutatni. Ebben a fejezetben leginkább a monetáris politikai döntést fogom vizsgálni, ahogyan az Amerikai Egyesült Államokban a gazdasági válság után a jegybank Federal Reserve System miként változtatta a hazai alapkamatot és ezzel miként befolyásolta a tőzsdei kereskedőket az értékpapírpiacra, de kisebb részt technikai elemzést is figyelembe fogok venni.

1. ábra
A Dow Jones Industrial árfolyama

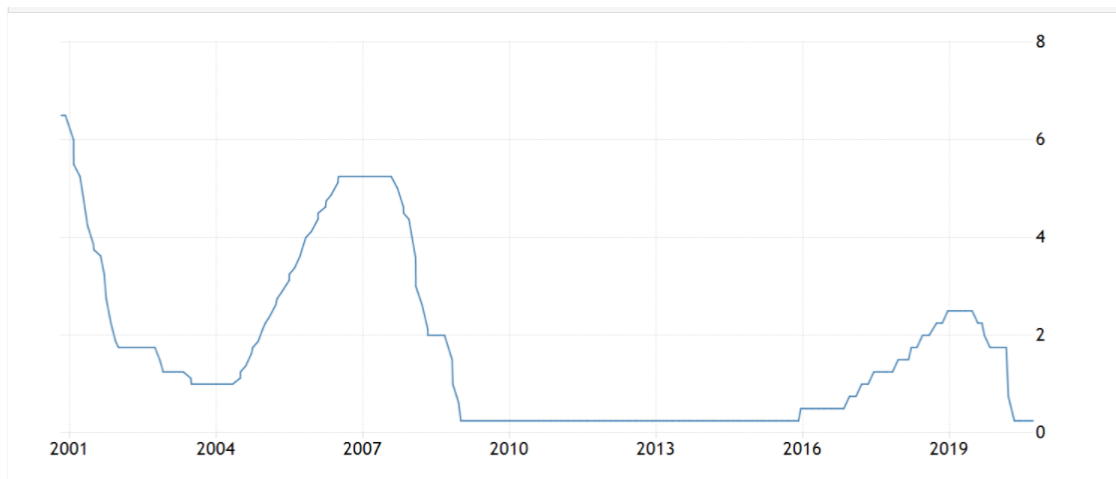

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A 2008-as válság a lakáspiac túlhitelezése miatt alakult ki, ez a CDO termékek volt köszönhető, amivel a pénzügyi intézmények az adósokra hárította át a kockázatokat, illetve különböző biztosításokat lehetett kötni fedezetként. Ezeknek a termékeknek a segítségével az ingatlanárak nagy mértékben emelkedtek a recesszió kezdetéig. A tőzsdén, mint ahogy a kép is ábrázolja 2008 júniusában átlépte az árfolyam a 12000 dollárt, ahol egy erős ellenállási szint képződött és egészen 2009 márciusáig tarott a csökkenő tendencia, ahol a részvényindex árfolyama elérte a 2002-es mélypontot 6700 dollárnál. [42] (elemzeskozpont.hu, 2018)

A 2. ábrán látható volt a 2009-es évektől, az előző nagy világválság kezdete óta, hogy az alapkamatokat az Amerikai Egyesült Államok mérsékelte 0% közeli szintre 7 éven keresztül, ezzel befolyásolták, hogy a befektetők kevesebb állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat vásároljanak, mivel azzal szintén csak növelnék az inflációs rátát, az egyébként sem jól menő gazdaságban. Ez az intézkedés is hozzásegítette a részvények újbóli emelkedését, az 1-es ábrán is látható, hogy a forgalom megnőtt 2009 tavaszán és a tőzsdei kereskedők a tulajdonjogot megtestesítő értékpapírokba investálták megspórolt pénzüket. A Dow Jones Industrial 2008-as 14000 dollár közeli csúcsát csak 2013 tavaszán érte el újra.

2. ábra
Az Amerikai Egyesült Államok kamatpolitikája

Forrás: <https://tradingeconomics.com/united-states/interest-rate>

A 2016-os évtől kezdődően egyenletesen kezdték megemlíni a kamatlábakat, mivel a kockázatos eszközök iránti keresletet csökkenteni kívánták, ami a részvénypiacon ugyanebben az évben sikerült is, ugyanis a DJI részvényindex stagnálást mutatott 2016 novemberéig. Azonban, az ezt követő időszakban annak ellenére, hogy 2017-ben ismét megemelkedett az alapkamat az amerikai jegybank által, az árfolyam át tudta lépni a 18000 dolláros árszintet és egészen 2018 januárjáig nőtt az indexnek az árfolyama, ami elérte majdnem a 27000-es árfolyamot. A grafikon alsó részében megfigyelhető az RSI indikátor (Relative Strength Index), ami a piacnak a telítettségét tükrözi vissza. Amint látható 2018 januárjában az RSI indikátor majdnem elérte a 90-es szintet, amit úgy lehet értelmezni, hogy a részvényindex árfolyama iránti kereslet nagyon magas volt. Későbbiekben a monetáris politika közbelépésével egészen 2019 novemberéig a Dow Jones Industrial árfolyama a 21700 és 27000-es szint között ingadozott.

5.2 VÁLLALATI HÍREK

A részvénytársaságokról szóló gazdasági hírek, illetve pénzügyi jelentések szintén befolyásolják a spekulánsok döntéseit. Negyedéves és éves pénzügyi jelentések előtt általában megnő a forgalom a szóban forgó értékpapírok iránt, mivel vagy saját maguk végeznek elemzéseket, vagy pedig szakemberek véleményeit követik és azáltal fognak spekulálni a részvény árfolyamára. A tőzsdei kereskedők egy olyan cég jelentésétől, amitől pozitív eredményt várnak, mint például nőtt a bevételük, osztalékot fognak emelni, kevesebb lett a hitelállományuk, arra fognak spekulálni, hogy a cég árfolyama a jelentés után nőni fog. Vannak esetek, amikor a tőzsde már a jelentés előtt beárzza a részvény árfolyamát, de jelen helyzetben,

2020 októberében az is megmutatkozott, hogy egy sikeres negyedévet záró vállalat, a jelentése után, a részvényük árfolyama mérsékelődött. Erre láthattunk példát a Netflix esetében is. A Netflix, mint amerikai médiaszolgáltató október 20-án tette közé a harmadik negyedéves pénzügyi jelentését a befektetői részére. 2015-től az említett vállalkozás átlagosan 31%-kal tudta növelni a bevételeit. 2019-ben pontosan 20,16 milliárd dollár volt a bevétele. Azonban a koronavírus okozta gazdasági válság sem tudta redukálni a Netflix negyedéves árbevételét, ugyanis az 1 évvel ezelőtti 5,24 milliárd dolláros bevétele megnövekedett mára 6,44 milliárd dollárra, de nem csak a bruttó nyeresége növekedett, hanem a profitja is és az egy részvényre jutó nyereség is (EPS) és más egyéb fundamentális adatai is pozitív eredményben részesültek. Az árfolyama a negyedéves jelentés következtében, ahogy a 3. ábrán is látható, mégsem növekedett, éppen ellenkezőleg október 20-tól kezdődően majdnem 8%-os csökkenés látható a grafikonon. Több olyan faktor megfigyelhető, ami nem ösztönözte arra a spekulánsokat, hogy Netflix részvényeiből vásároljanak. [43] (marketwatch.com,2020)

3. ábra
Netflix árfolyama

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

Egyrészt a vállalat árfolyam/nyereség (P/E) pénzügyi rátája nagyon magas, pontosan 82-es értéke van a mutatónak, amiről azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a vállalat értékpapírjának az ellenértéke nem reális. Másrészt a pénzügyi jelentésben szereplő adatok, „hiába” pozitívak, a szakértők által megbecsült adatokat alulteljesítették. A technikai elemzés alapján is megfigyelhető, hogy október 14-én az árfolyam tripla csúcsot ért el 570 dolláros

szintnél, ahol a befektetői hangulat nem volt elég erős ahhoz, hogy ezt az erős szintet átlépje. [44](finviz.com,2020)

5.3 BOTRÁNYOK ÉS HÁBORÚ

Egy másik két példában szeretném bemutatni, hogyan reagáltak a befektetők két olyan negatív hírre, ami a közelmúltba történt a Volkswagen konszernnel a dízelbotrány kapcsán. A másik történet, ami számomra sokkal érdekesebb, hogy mi történt a részvényt piacon amikor az Amerikai Egyesült Államok belépett a II. világháborúba 1941 végén.

A Volkswagen német cég 1937-ben lett megalapítva Wolfsburgban és a világ egyik legnagyobb autógyártó vállalatoként nőtte ki magát. Különböző nagy autómárkák tartoznak a konszern alá, mint a Porsche, Bugatti. A részvénytársaság a világon a legnagyobb csalását hajtott végre mindössze 11 millió autó tulajdonost károsítottak meg, de a büntetéssel rekordot értek el, mivel 25 milliárd dollárra lettek megbírságolva. A lebukással elindítottak egy lavinát, mivel itt kezdődött meg a dízel-botrány és számos más autógyártónak is számolnia kellett a szankciókkal, amiért manipulálták a károsanyag-kibocsájtást. A wolfsburgi autógyártó céget 2015 szeptemberében 160 eurós részvényárfolyamról egészen 100 euróig sújtotta a kritikus helyzet. Az árfolyam azóta is 100 és 190 euró között mozog és az értékpapír nagyon volatilis. A koronavírus miatt adódott gazdasági helyzet szintén 100 euróra csökkentette a részvény árfolyamát és jelenleg 147 eurón jegyzik a tőzsdén. [45] (volkswagenag.com, origo.hu, 2019, tradingview.com, 2020)

1941. december 7-én történt a Pearl Harbor, amikor Japán megtámadta az Amerikai Egyesült Államokat. Az ázsiai szigetország ezzel bevonta a második világháborúba Franklin D. Rooseveltnél irányította országot. Befektetői szemmel nézve, azt gondolnánk, hogy a tulajdonjogot megtestesítő értékpapírok árfolyam csökkenő tendenciát fog mutatni és a gazdaság nagy elszenvedője lesz a háborúnak. Az országban a bankok be fognak zárni és szegénység fogja jellemezni az országot. A befektetőknek a viselkedése és döntései az értékpapír piacon azonban teljesen másképp alakultak, mint ahogyan az elvárt lett volna. [46] (www.history.com, 2009)

A 4. ábrán látható, hogy a Dow Jones Industrial részvényindex grafikonja 1928-tól 1956-ig ábrázolva. A grafikonról leolvasható, hogy az 1941-ben történt amerikai támaszpont megtámadása utáni időszakban a részvényindex árfolyama mérséklődött közel 100 dollár közeli árfolyamra, ami az 1933 és 1935-ös évben támaszpontként szerepelt. Azonban 1942-ben fordulatot vett és mint, ahogy az ábra is mutatja az ék alakzatból kitört a mélypont után a

DJI árfolyama és egészen 220 dolláros árfolyamig tudott emelkedni 4 éven belül. A II. világháború 1945 szeptember 2-án ért véget és ahogy a grafikon is mutatja ebben az időszakban az árfolyam még tudott emelkedni egészen 1946 júniusáig, a későbbiekben viszont korrekció tapasztalható. 1946-tól 1949-ig az árfolyam 160 és 220 dollár között ingadozott. Láthatjuk, hogy 160 dolláros árfolyamnál egy erős ellenállási szint alakult ki, amit nem tudott átlépni az árfolyam. Ebből a példából azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy hogyan viselkednek a befektetők a tőzsdén a háború időszaka alatt. A részvényindex árfolyamának a kitörése az ék alakzatból 1943-ban több okból kifolyólag indokolható volt. Amint az Amerikai Egyesült Államok belépett 1942 végén a II. világháborúba beindították a gazdaság motorját, nagy mennyiségben áramlott a pénz a különböző ipari ágazatokba, emellett technikai elemzés szempontjából is megnövekedhetett a tőzsdei kereskedők hangulata a tőzsdén, mivel 1942 végén átlépett egy fontos töréspontot az árfolyam, amit véleményem szerint már abban az időszakban is figyelemmel kísérték¹. A háborús időszak véget ért 1945 közepén és az állam nem támogatta olyan szinten a gazdaságot, mint az azt megelőző három évben, emiatt 1946 júniusától a Dow Jones Industrial részvényindex árfolyama mérséklődött és nem tapasztalhattunk jelentős árfolyamnövekedést.

¹ Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a pontosabb szemlélet miatt ábrázoltam japán gyertyákkal ezt az időszakot, mivel nyugaton még nem volt elterjedt ekkor az árfolyamnak ebben a formában való tükrözése.

4. ábra

Dow Jones Industrial Average árfolyama 1928-tól 1956-ig

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

5.4 RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK TULAJDONOSAI ÉS FELSŐVEZETŐI

A részvénytársaság tulajdonosának és felső vezetőinek kijelentései rövid távon befolyásolja általában a tőzsdei kereskedést. Figyelemmel kísérik a spekulánsok az vállalatok híreit, mivel általában napon belüli kereskedés során haszonra tehetnek szert. Fontos azonban megemlíteni, hogy számos esetben arra buzdítanak a fent említett személyek, hogy legyünk tulajdonosai mi is a cégnek, mert profitálhatunk belőle. Egy tapasztalt spekuláns utánajár a cég hátterének, illetve megvizsgálja a piaci hangulatot, mivel nagy eséllyel a cég tulajdonosai, illetve vezetői tisztában vannak vállalat értékeivel, de a tőzsdén szereplő többi befolyásoló faktort nem ismerhetik egészében. Ennek tudatában nem szabad ilyen jellegű kijelentések miatt értékpapírt vásárolni, csak abban az esetben, ha meggyőződünk valóban van fantázia a vállalat részvényeiben, különben veszteséggel zárhatjuk az ügyletünket. Hasonlóan jellemző szituáció az is, amikor egy szintén jelentős szerepet betöltő személy a részvénytársaságnál eladja, illetve vásárol az adott értékpapírból. [47] (Kostolany, 1986, p. 84-90)

A kereskedés során azt a tanulságot vonhatjuk le a pozitív, illetve negatív hírek esetében is, ha egy instrumentum árfolyama növekvő tendenciát mutat, de egy számára kedvezőtlen információ esetében sem változik az árfolyam iránya, akkor az továbbra is abba az irányba fog törekedni. Ellentétes esetben, ha egy részvénytársaság tulajdonjogot megtestesítő értékpapírjának árfolyamánál hosszabb ideje csökkenő tendenciát tapasztalunk, de egy pozitív tény, például egy innovatív beruházás esetén sem gondolják azt a tőzsdei kereskedők, hogy az értékpapírból vásárolniuk kellene, a vállalat továbbra is túlértékelt lehet. [48] (Kostolany, 1986, p. 84-100)

6. KILÁTÁS A JÖVŐRE

A 2020-ban megjelent pandémia, koronavírus által okozott recesszió nagy befolyással volt a részvénytársaságok árfolyamában, de nem csak ott volt érezhető a hatása, hanem számos más instrumentumnál is. Az idei év helyzete számomra nagyon érdekes, mivel ez a válság másabb, mint az 1929-es nagy gazdasági világválság, illetve a 2008-as, ami szintén pénzügyi okok miatt valósult meg. A koronavírust Kínában azonosították először 2020 januárjában, ez a kínai értéktőzsdén meg is mutatkozott, azonban nem sokkal később kiterjedt az egész világra és mindenhol érezhető volt a gazdasági hatása. A különbség a jelenlegi szituáció és a múlt között, hogy ez a recesszió többlépcsős. Amíg a 2008-as válság idején a lakáspiaci problémákra fény derült és ennek következményei meg is érződtek a befektetői hangulaton, elérte egyszeri mélypontját az értékpapírpiac, de későbbiekben az intézkedések során sikerült helyreállítani a gazdasági helyzetet. A koronavírus miatti recesszió azonban mint tapasztalhattuk, az első hullám márciusban kezdődött globális szinten és jelen helyzetben a második hullám tart. Nem tudhatjuk, hogy kutatók mikor találnak fel hatásos vakcinát, esetlegesen harmadik hullámmal is számolnunk kell-e vagy sem.

A hipotézisemmel szeretném elsősorban a Nasdaq részvényindex alakulását vizsgálni a koronavírus sajátos hatása alatt, hogy a jövőre való tekintettel legyen elképzelésem, hogy milyen tendenciát fog mutatni a későbbiekben, röviden be szeretném mutatni mi is történt az amerikai tőzsdén 2020 februárjától, milyen változások következtek be pénzügy politika terén és hogyan befolyásolták a különböző hírek az értékpapírpiacot. A részvényindexen kívül, a választásom három amerikai részvénytársaság Tesla, Amazon és Exxon Mobile-ra esett, amelyeknek meg fogom vizsgálni a fundamentális adatait, innovatív tevékenységeit, illetve hogyan reagáltak a különböző politikai és az értékpapírpiacot befolyásoló pozitív és negatív hírekre. A konkurens cégekkel is szembe fogom állítani a felsorolt vállalatokat mennyire

piacképes az adott cég. Technikai elemzés tekintetében is górcső alá fogom venni a különböző iparágakban tevékenykedő részvénytársaságokat.

A fundamentális elemzés során analizálni fogom a cégek pénzügyi jelentéseit és különböző platformokon meg fogom vizsgálni a pénzügyi mutatóikat. Ide sorolható a P/E, EPS, ROA, ROE mutató és még számos jelentős fundamentális rátát lehetne említeni, amit érdemes vizsgálni egy értékpapír vásárlása, illetve eladása tekintetében.

A technikai elemzés nagyon fontos szerepet kap leginkább a spekulánsok részéről, akik rövid- és középtávon tevékenykednek a piacon, de természetesen befektetők is analizálják a grafikonokat. Ebben a tekintetben a mélypontokat és csúcsoakat fogom szemügyre venni, milyen tendenciát mutat az adott részvényindex, illetve részvényeknek az árfolyama. Töréspontokat fogok a grafikonokon ábrázolni és különböző indikátorokkal fogok dolgozni, ami a befektetői hangulatot tükrözi vissza a tőzsdén. Az RSI indikátor, MACD, Bollinger-szalag, mozgóátlagárakat fogom vizsgálni és a tőzsdén való forgalmat is fontosnak találom.

6.1 NASDAQ

A Nasdaq (National Association of Securities Dealers Automated Quotations System), mint amerikai tőzsde is szerepel a köztudatban, azonban mint részvényindex is fontos szerepet tölt be a piacon már 1978-tól, azonban megalapítva 1971-ben lett. A Nasdaq értéktőzsdei forgalma már meghaladta a NYSE-t (New York Stock Exchange) is. Ezen az értéktőzsdén megtalálható ázsiai technológiai cégek, természetesen amerikaiak is, de más iparban tevékenykedő részvénytársaságok is jegyezve vannak ezen a tőzsdén, mint például a Tesla, mint autógyártó vállalat. Jelenleg több mint 3200 vállalat értékpapírjai van jegyezve rajta. A Nasdaq 100 részvényindexben a 100 legnagyobb nem pénzügyi vállalat árfolyamai szerepelnek benne különböző súlyozással. A kereskedése csak CFD termékkel lehetséges. [49] (hu.wikipedia.org)

Számos pénzügyi szakértő szerint ideje volt már egy újabb válságnak, mivel a részvények árfolyama nem volt már sok esetben reális. A pénzügyi politika döntések, mint láthattuk lassította a tőzsdei kereskedők részvények iránti hangulatát, azonban az utóbbi pár évben ismét emelkedés volt tapasztalható, legfőképp igaz, a Nasdaq tőzsdén jegyzett tulajdonjogot megtestesítő értékpapírokra. A koronavírus okozta gazdasági válság viszont a Nasdaq 100 részvényindex árfolyamára is hatással volt. A 2008-as válság óta erőteljesen tudott árfolyamnövekedést produkálni, az 1000 dolláros mélypont után sikerült közel 880 %-os emelkedést elérnie 2020 februárjáig, amivel majdnem elérte a 10000 dolláros árfolyamot,

ekkor a recesszió megkezdődött a jelenlegi év márciusában és egy hónap alatt közel 30%-t csökkent az árfolyam, ezzel elérte a 7000 dolláros mélypontot, ahonnan sikerült újra emelkedő tendenciát produkálnia. [50] (www.tradingview.com, 2020)

Az 5. ábra a Nasdaq 100 részvényindex árfolyama látható 2019-2020 szeptemberéig. A japán gyertya egy napos árfolyam ingadozását ábrázolja. Ezen a grafikonon 3 indikátor látható, abból kettő a mozgóátlagokat prezentálja. A kék színnel jelölt indikátor 20 napos mozgóátlagot vizsgál, amíg a vörös színnel ábrázolt 50 kereskedési nap átlagát tükrözi vissza. 2020 március elején is látható, hogy az amerikai részvényindex iránti kereslet nagyon magas. Az RSI indikátor meghaladta a 70-es szintet és a válság kezdetével tudott csak mérséklődni. A tőzsdei kereskedők olyan mértékben adták el a kezükben lévő értékpapírokat, hogy az első korrigálás csak 15%-os csökkenés után volt tapasztalható.

5. ábra

Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 I.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A (6. ábrán) szintén a 2019-2020-as időszak van ábrázolva, azonban két másik indikátorral is szeretném bemutatni a részvényindex árfolyamának csökkenő trendből való megfordulását. A grafikonon az MACD indikátor látható, ami az exponenciális mozgóátlag közti távolságot mutatja. Alapbeállításként a 12, 26-os periódust használtam, a kék színnel jelölt mutatja a rövidebb időtávot és a piros a 26-os periódust. Ezen felül a Bollinger-szalag is

fontos szerepet játszik a technikai elemzés szempontjából. Hasonlóan, mint a MACD indikátor, az instrumentum árfolyamának volatilitását mutatja. Amint a (6. ábrán) és a (7. ábrán) is több indikátor mutatja, hogy a 2020-as recesszió utáni árfolyamok ismét emelkedni tudtak, annak következtében, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a jegybank ismételten redukálta az alapkamatot 0% körüli szintre, amivel ösztönözték a tőzsdei kereskedőket, hogy részvényekbe investálják a pénzüket. Az MACD indikátornál a rövidebb periódusú (kék szalag), alulról metszi a hosszabb időtávon lévő (piros) és később, április közepén a 0-s szintet alulról átmetszi. A mozgóátlag indikátor szintén április végén vételi pozícióra adott jelet, de a Bollinger-szalag is március végén átlépte az alsó szalag határját, emiatt emelkedésre spekulálhattak a tőzsdei kereskedők. Ezt követően látványos emelkedés volt tapasztalható egészen szeptemberig, csak korrekciók figyelhetők meg a részvényindex árfolyamában.

6. ábra

Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 II.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

Ezekről a korrekciókról szeretnék szót ejteni, mivel nem csak technikai elemzés következtében változott meg a befektetők véleménye az értékpapírpiacra, hanem különböző tényezők, politikai kijelentések és negatív hírek miatt spekuláltak eladásra.

A trendfordulót követően az említésre méltó korrekció június elején történt, pontosan 10.-én, amikor a Division of Labor Force Statistics tudomásunkra hozta a munkanélküliségi

rátát az USA-ban. A negatív hírre a spekulánsok megváltak értékpapírjaiktól, ez hatással volt számos részvénytársaság papírjainak árfolyamára. A Nasdaq 100 részvényindex is ismét elérte ennek hatására a februári árfolyamának csúcsát a 7%-os mérséklődéssel, ami néhány nap alatt következett be. Június 10.-én a részvényindex kereslete nagyon magas volt, emiatt a kereskedők technikai szempontból is megválhattak attól.

Ezt követően az árfolyam emelkedést tudott szintén produkálni és a legmagasabb pontját szeptember 2-án érte el közel 12500 dolláros árfolyamnál és ez a márciusi mélyponthoz képest 80%-os növekedést jelentett, amit mindössze kevesebb, mint hat hónap alatt ért el. Összehasonlításképpen a 2008-as válság következtében a Nasdaq 100 részvényindex a 2008-as árfolyamot nem tudta csak 1 év 9 hónap múlva elérni. Ezáltal arra tudok következtetni, hogy a részvénytársaságok tulajdonjogot megtestesítő értékpapírjai túl vannak értékelve jelen pillanatban. Számos olyan gyógyszeripari cég és innovatív vállalat tevékenykedett a válság alatt, akik tudtak profitálni belőle vagy jó kilátással rendelkeznek. Ide sorolhatók azok a részvénytársaságok is, akik a koronavírus vakcináját szeretnék forgalomba hozni, illetve az Amazon is, aki e-kereskedelem berkein belül foglalkoztatott. Véleményem szerint a válság után sokkal nagyobb mértékben áramlott tőke a részvénytőzsi piacra, mint 2008-ban. Az internet és platformok felhasználásával, ahol marketing eszközöket használtak fel a brókerházak és olyan tevékenységet végző társaságok, akik képzést nyújtottak a tőzsdéi kereskedéshez, ezt követően tudták befolyásolni az embereket, hogy mekkora lehetőség van most a részvények világában. Nagyobb tőke áramlott a részvények irányába, ezáltal tudta elérni ilyen rövid idő alatt a Nasdaq 100 részvényindex a februári árfolyamát.

A júniusi korrigálás után a részvényindex árfolyam szintén nagy mértékben tudott emelkedni és szeptember 2-ig elérte a történelmi csúcspontját, közel 12500 dolláros szintnél. Ezen a ponton szintén, mind a technikai elemzés terén várható volt az árfolyamnak a csökkenése.

Ebben az időszakban közölték szintúgy a munkanélküliségi adatokat, az előző hónapra vonatkozóan, ezt a 2. táblázat ábrázolja. A különbség, hogy a munkanélküliségi ráta csökkent ebben az időszakban. A részvényindex árfolyamának a mérséklődésének az oka az is lehetett, hogy a tőzsdéi kereskedők rosszabb eredményre számítottak és az az állam beavatkozását eredményezte volna.

2. táblázat

Munkanélküliségi ráta az USA-ban

	Munkanélküliségi ráta	Férfiak, 20 év+	Nők, 20 év+	16-19 év közöttiek
2020. március	4.4	4.0	4.0	14.3
2020. április	14.7	13.0	15.5	31.9
2020. május	13.3	11.6	13.9	29.9
2020. június	11.1	10.2	11.2	23.2
2020. július	10.2	9.4	10.5	19.3
2020. augusztus	8.4	8.0	8.4	16.1
2020. szeptember	7.9	7.4	7.7	15.9
2020. október	6.9	6.7	6.5	13.9

Forrás: <https://www.bls.gov/charts/employment-situation/civilian-unemployment-rate.htm?fbclid=IwAR3TrJPfYEVZBGBbTSxLxLY0XLFNuy5aq3G4ixE7uLq8f7BQ3M2B-9xXzxM#>

7. ábra

Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 III.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A hazardírozók részvényt piacon való megjelenésével az árfolyamot egészen 12400 dolláros szintig tudták fokozni. Amint az ábráról is kiolvasható, szeptember első hetében a Relative Strength Index elérte a 80-as szintet, így arra a következtetésre juthattunk, hogy lassan szükséges lesz a mérséklődés a Nasdaq 100 árfolyamában. Szeptembert követően 10800 és 12200 dolláros szint között ingadozott az árfolyam. A bizonytalanságot az amerikai elnökválasztás is okozhatta, illetve, egy erős ellenállási szint keletkezett, amit sem szeptember közepén sem november elején nem tudott meghaladni az árfolyam. A szeptember közepén elért 10800 dolláros ellenállási szint után a demokrata párt pozitív hírral tudott szolgálni, ugyanis kijelentették, hogy szeretnék az amerikai gazdaságot 2,2 milliárd dollárral támogatni, ennek tükrében az árfolyam el tudott érni egy alacsonyabb csúcsot, pontosan 12150 dolláros szintnél. Joe Biden felajánlása egyelőre csak jó szándékként szolgált, mivel a szenátus Donald Trump elnöksége alatt a demokrata párt támogatását még nem hagyta jóvá. Ezt követően csökkenés mutatkozott meg, ami szintén az erős támaszpont hatására az árfolyam ismét növekvő tendenciát mutatott, vagyis a spekulánsok a vétel felé orientálódtak, ez látható november elején a 11000 dolláros ellenállási szintnél, ezt mutatja a 8. ábra. Az árfolyam erősödéséhez hozzájárult az is, hogy a közvélemény kutatók Joe Biden-t jósolták meg a 46. amerikai elnöknek, ami végül be is igazolódott.

8. ábra

Nasdaq 100 részvényindex árfolyama 2020 IV.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A (8. ábrán) a megszokottól eltérő egy napos grafikon helyett, a kétórás gyertyaállást vizsgálom meg, mivel ez sokkal részletesebb információkat szolgál számomra jelenleg. Joe Biden amerikai elnöksége által pozitív irányban tudott ismét mozogni az amerikai részvényindex. A Pfizer és egy héttel később a Moderna bejelentette a 95% hatékonyságú vakcinát a koronavírus ellen, ennek hatása a Nasdaq 100 indexen negatívan érzékelődött, amíg a DJIA részvényindex ismét el tudta a 30 ezer dolláros árfolyamot érni. Úgy gondolom, hogy az indexben szereplő vállalatok részvényeinek ára előre meg lettek határozva 2-3 évvel. A vakcina megjelenésével a társaságok kevesebb támogatást fognak kapni a kormányzattól, ezáltal kevesebb befektető jelenik majd meg a részvényt piacon. A hipotézisem szerint csökkenni fog az árfolyama a Nasdaq 100 árfolyama, ugyanis a számos pozitív hír esetében sem tudott a részvényindex ellenértéke új csúcst elérni, sem a demokrata párt győzelmével, sem az oltóanyag megjelenésével, ami véget vethet a gazdaság recessziójának. Kisebb forgalomnál érte el a 12200 dolláros előző csúcsát ismét, amivel ki tudott lépni kis mértékben a csatornájából, azonban a korrekció már ismét a csatornán belül zárult. Ezáltal szintén arra tudok következtetni, hogy a mérséklődni fog az árfolyam. Amint látható november 10.-től kialakult egy szűk csatorna, amiben növekedve ingadozik az árfolyam. Véleményem szerint, az árfolyam hamarosan a csatornát elfogja hagyni és csökkenő tendenciát fogunk a grafikonon látni. Az árfolyam csökkenése el fogja érni a februári csúcspontját és az fog új támaszként szolgálni. Az elemzésem szerint a tőzsdei kereskedők a későbbiekben a 10 ezer dolláros árfolyamot megfelelő vételnek fogják találni és ismét emelkedni fog az árfolyam, de 2-3 éven keresztül nem fog új csúcst átlépni, annak ellenére, hogy az amerikai kormány nem fogja megemlíteni az alapkamatot huzamosabb ideig, így a kötvények iránti kereslet a háttérbe lesz szorítva. [51] (Fazekas Erzsébet,2020)

6.2 Tesla

A dolgozatomban nagy hangsúlyt fektetek a Tesla elemzésére, mivel reflektorfénybe került a befektetők szemébe a márciusi recesszió következtében és tekintélyes árfolyam emelkedés jellemezte az utóbbi időszakban. A Tesla úttörője az elektromos autók gyártásában, de az ő nevükhöz fűződik az önvezető autók piacra való bevezetése is. Ezenfelül létrehozta egy fenntartható energia ökoszisztémát, amivel a Tesla egyéni energia megoldásokat nyújt ügyfelei számára, akik lehetnek vállalkozások, háztartások, de állami megrendelésekre is gyártja a termékeit. A vállalat 2003-ban lett megalapítva és számos autótípust legyártottak már a 17 év alatt. Nagy sikereket könyvelhettek el Egyesült Amerikai Államokban, Európában és Ázsiában is. Az első típus a Tesla Roadster volt 2008-ban, aztán legyártották a Model S-t, ami

minden elvásárokat felülmúlt. Az autó biztonságosnak, hatékonyak minősült az elektromos autók között, emellett a legnagyobb távot tudta megtenni egy töltés energiával. A következő autótípus egy terepjáró volt, ami a Model X nevet kapta. A jármű öt csillagos értékelést kapott biztonságos kialakítása miatt. Azonban a cég tervei között a szállítmányozás megreformálása is szerepet kapott, ezért elkezdtek fejleszteni, illetve gyártani a Tesla Semi tehergépjárművet, amivel 300-500 mérföldet lehet majd megtenni és mivel ez a találmány is elektromos lesz, az ügyfelek tudják csökkenteni várhatóan a költségeiket. [52] (www.tesla.com)

A részvénytársaságba investálóknak a bizalmát úgy gondolom, hogy elnyerte a dél-afrikai származású Elon Reeve Musk, aki 17 évesen költözött ki Kanadába, ott végezte el az egyetemet. A nevéhez nagyobb vállalatok megalapítása is fűződik, mint a PayPal és a SpaceX, de a vagyonát első internetes cégéből szerezte, amit Zip2-nek neveztek és 341 millió dollárért vásároltak fel 1999-ben. [53] (hu.wikipedia.org)

A Tesla 2010-ben vezette be a tőzsdére a részvényeit. A befektetők 17 dolláron tudtak darabonként vásárolni a részvénytársaság értékpapírjaiból, szóval aki 10 évvel ezelőtt jó befektetésnek találta a vállalatot, mára nagy haszonra tehetett szert, de véleményem szerint a jövőben is fog még szép eredményeket elérni, mivel a céljaik nagyon innovatívok és a cég többségi tulajdonosa és vezérelnöke számos vállalatot tudott sikerre vinni. Érdekességképpen a részvény árfolyama 2013 májusától 2019 év végéig 22 és 80 amerikai dollár között ingadozott, azonban a koronavírus előtti rövid időszakban a tőzsdei kereskedők által több mint 300%-t ért el, ami után jött a válság és ismét 70 amerikai dollárra csökkent 200 dolláros vételi árfolyamról. [54] (tradingview.com, 2020)

A Tesla fundamentális adatait egy konkurens vállalatéval fogom összevetni, mégpedig a kínai Nio Limited-el. A választásom azért került erre az autógyártó cégre, mivel a William Li által vezetett társaság szintén elektromos járműveket gyártanak és nagy potenciált látnak benne a befektetők is. A kínai üzletember által 2014 novemberében alapított vállalat első sportautója az EP9 volt, amivel tudott csatlakozni a prémium kategóriás autógyártók közé, de azóta már városi terepjárók is szerepelnek a szortimentjei között. [55] (www.nio.com)

A Tesla-nak nagy vetélytársa lehet az ázsiai piacon, de a többi régióban is rivalizálni fognak egymással. Az amerikai részvénytársaság piaci kapitalizációja majdnem eléri a 400 milliárd amerikai dollárt, amíg a Nio Limited tőkéje 62 milliárd amerikai dollárt tesz ki. [56] (finviz.com,2020)

Amint a 3. ábrán is látható a Tesla eredményiből a vállalat nem tudott még profitálni az eladásaiából, azonban évről évre nagy mértékben emelkedett a bevétele átlagosan 60 % körüli értékkel a 2015 és 2019-es időszak között. Az értékesítése vállalatnak 2017-ről 2018-ra majdnem a duplájára növekedett, de ezzel párhuzamosan nőttek a költségei is. A kutatás és fejlesztés elmondható, hogy mindkét vállalat számára nagyon fontos és szem előtt tartják, hogy a piacon versenyképesek tudjanak maradni. A Tesla 2015-től 2019-ig majdnem 100%-kal növelte ezen a területen lévő költségeit, de ezek a teljesítmények szintén elmondhatók a kínai autógyártó cégről is. A Tesla nettó árbevétele 2017-es évtől csökkenő tendenciát mutat, azonban a Nio Limited költségei, amint ez a 4. táblázatban is látható meghaladják az értékesítésből származó bevételeit, így ők sem tudták eddig pozitív haszonnal zárni egyik évüket sem, ezáltal természetesen osztalékot sem fizetnek. A negatív nettó bevétel ellenére elmondható, hogy nagy mértékben fejlődik mind a két részvénytársaság, ebben a fejlődő iparágban magas ráfordítással kell dolgozniuk, hogy a későbbiekben magas profitot tudjanak realizálni, illetve, hogy versenyképesek tudjanak maradni. Az eredményükből leszűrhető, hogy mind az amerikai, mind a kínai vállalat fejlődőképes. A Tesla-nak nagyobb marketing értéke van, jelenleg jobban ismert cég a Nio Limited-nél, de a kínai, ázsiai felvevő piac nagy teret jelent majd a hazai vállalatnak és ez problémát jelenthet Elon Musk által vezetett részvénytársaságnak. Az amerikai autógyártó cég Berlinben épít egy óriási gyárat, amivel nagy befolyással lehet az európai piacra. A vállalat üzletei viszont már jelenleg is nagy számban rendelkeznek az ügyfelei számára Európában is és Ázsiában is el kezdtek terjeszkedni. Az eszközökbe fektetett kiadás 2015-ös értékhez képest háromszorosára növekedett, pontosan 34,31 Mrd amerikai dollárra.

3. táblázat
Tesla fundamentális adatok

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2015	2016	2017	2018	2019
Árbevétel	4,05 MRD	7 MRD	11,76 MRD	21,4 MRD	24,58 MRD
Költségek	3,12 MRD	5,45 MRD	9,54 MRD	17,42 MRD	20,51 MRD
Bruttó bevétel	923,5 MIO	1,55 MRD	2,22 MRD	4,04 MRD	4,07 MRD
K+F	717,9 MIO	834,41 MIO	1,38 MRD	1,46 MRD	1,34 MRD
Nettó bevétel	-888,66 MIO	-674,91 MIO	-1,96 MRD	-975,09 MIO	-862 MIO

Forrás: <https://www.marketwatch.com/investing/stock/tsla/financials>

4. táblázat
Nio Limited fundamentális adatok

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2016	2017	2018	2019
Árbevétel	-	-	748,25 MIO	1,13 MRD
Költségek	6,94 MIO	24,84 MIO	840,29 MIO	1,38 MRD
Bruttó bevétel	-6,94 MIO	-24,84 MIO	-92,05 MIO	-248,95 MIO
K+F	219,39 MIO	379,38 MIO	588,56 MIO	631,65 MIO
Nettó bevétel	-381,77 MIO	-737,58 MIO	-1,46 MRD	-1,65 MRD

Forrás: https://www.marketwatch.com/investing/stock/nio/financials?mod=mw_quote_tab

A Tesla 2020 3. negyedévében 5:1 arányban felosztotta a részvényeit (stock split), így több részvény van forgalomban, de olcsóbban lehet vásárolni vállalat értékpapírjaiból. A vállalat 350 dolláros árfolyamot tűzött ki erre az évre, jelenleg a vállalat részvényeit 408 dolláros árfolyamon lehet megvásárolni. A jelenlegi árfolyam/nyereség (P/E) értéke 808,91. A normális érték 20-as szintnél állapítható meg, vagyis elmondható, hogy a vállalat túl van értékelve, nem reális a jelenlegi árfolyama. A Forward P/E pénzügyi mutatót a szakértők 100-as körüli szintnél határozták meg, ami már sokkal biztatóbb azonban még ez sem arra biztatja a tőzsdei kereskedőket, hogy vásároljanak a vállalat értékpapírjaiból. A részvénytársaság főbb

jövedelmezőségi mutatói ROE (Return on Equity) és a ROA (Return on Assets). Az előbbi a saját tőke/adózott eredmény által számítható ki. Jelen esetben ez 5%-t tesz ki, vagyis a befektetett pénz 5%-a térült meg ebben az évben. A ROA pénzügyi mutató tudomásunkra adja, hogy az eszközök által mekkora profitot ért el a vállalat. A Tesla esetében az eredmények átlagosnak mondhatók. Az egy részvényre jutó nyereség (EPS) szintén nem kiemelkedő pénzügyi mutató a vállalatnál, mivel csupán 0,5 %. Pozitív eredményt találhatunk az EBIT, illetve EBITDA pénzügyi mutatók adatainál is, ugyanis az előbbinél a jelenlegi értéke 6,12%, ami azt jelképezi, hogy a 1 dollár bevételből 0,062 cent profit realizálódik a kamatok, illetve adózási eredmények előtt, de ha az értékcsökkenést is figyelembe vesszük, akkor 0,1462 cent nettó bevételt könyvelhetnek el. A szektor mediánja a 6,12%-os érték helyett 5,37%, illetve 14,62 helyett 8,58%. A Nio Limited ezekben a rátákban alul teljesíti a Tesla-t, de figyelembe kell venni, hogy a kínai vállalatnál még nem volt jelentős értékesítés az utóbbi időben. A fundamentális adatok alapján én úgy gondolom, hogy a vállalat részvényének árfolyama a későbbiekben csökkenni fog, mivel a szektor értékeihez képest magasak a pénzügyi ráták, de meg kell vizsgálni technikai elemzés területén is az amerikai társaságot, hogy bővebb információval rendelkezünk a befektetők véleményéről. A technikai adatok analizálása mellett a negyedéves adatokkal fogom összevetni az eredményt, hogy mennyire reális, az, hogy a recesszió óta több, mint 600%-os eredményt is elért az amerikai autógyártó cég. [57] (Jordan Valinsky,2020, finviz.com,2020)

A válságot megelőzően egy részvény 200 dollár közeli árfolyamon volt jegyezve. Szakértők úgy vélik, ami sok esetben meg is tapasztalható, mint a jelen esetben is, hogy a korábbi csúcs lesz a következő szint támaszpontja. A pandémia megjelenésével elérte korábbi csúcspontját a 80 dolláros árfolyamot és erről a szintről tudott az egy hónapos csökkenő trend ismét irányt változtatni.

A vállalat részvény árfolyama 80 dollárról 500 dollárra tudott emelkedni. Az árfolyamok alatt található oszlopok ábrázolják a bizonyos napokon lévő forgalmat és látható, hogy a szeptemberi csúcs következtében a befektetett pénz értéke a Tesla-ba egyre inkább csökkent. Hiába próbálták úgymond manipulálni a tőzsdei kereskedőket, hogy felosztották a részvényeket augusztusban, nem jártak sikerrel. Az utóbbi 12 hónap negyedéves jelentéseit vizsgálva nem értek el jelentős fundamentális eredményt. A 2020-as év első és második negyedévében az értékesítésük csökkent a 2019-es év utolsó értékeihez képest. A harmadik negyedéves jelentésben tudtak 8,77 Mrd. dolláros értékesítésről beszámolni, ami 45%-kal magasabb, mint az azt megelőző időszakban. A profitjukról azonban pozitív eredménnyel

tudtak zárni az utóbbi két negyedévben, 104 Mio. és 300 Mio. dolláros összeggel. Véleményem szerint, ha negyedéves adatait nézzük, arányaiban nem kellett volna ekkora növekedésnek bekövetkeznie a Tesla árfolyamában, mivel nem érték el jelentős növekedést. A tőzsdén elért eredményeinek oka, úgy gondolom, hogy a vállalat innovatív tevékenysége miatt keletkezhetett, illetve a befektetők Elon Musk felé nyújtott bizalma által volt elérhető. Az értékpapírpiacon van egy fontos mondás „Vegyél olcsón, adj el drágán!” A 80 dolláros árfolyam egy olyan jelentős, figyelt szint volt a tőzsdei kereskedők szemében, hogy két hónap lefolyása alatt 150%-os emelkedést tudott produkálni, későbbiekben, amikor már a piac telítetté vált, megjelentek a hazardírozók, akik látták, hogy a részvény árfolyama emelkedik és megpróbálták a szerencséjüket és egészen a szeptember eleji árfolyamig tudták növelni az értékpapír ellenértékét. Ezt követően egy oldalazás következett be az utóbbi 2 hónapban 350 és 500 dolláros árfolyam között és jól látható a (9.-es ábrán) is, hogy egy háromszög alakzat figyelhető meg és azon belül ingadozik az értéke. [57] (marketwatch.com,2020)

9. ábra
Tesla árfolyam

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A fundamentális és technikai elemzés során okom van azt feltételezni, hogy a Tesla árfolyama csökkenni fog. Elsősorban a vállalat pénzügyi adatai szerint nem reális az értékpapír ellenértéke, másrészt láthatóan a forgalom csökkent. A 3. negyedéves jelentés pozitív adatai sem tudtak, új csúcsot kialakítani, illetve az ellenállás szintjét átlépni, ezért szintén arra a következtetésre jutottam, hogy a befektetők hangulata már nem elég erős, ahhoz, hogy vételre

lehesse spekulálni. Az MACD- indikátor a részvény eladására adott jelzést szeptember elején, amikor a kék szalag felülről metszette a pirost. A mozgóátlag indikátor 20-as és 50-es értékre van beállítva. Előbbi van vörössel, míg az 50-es kékkel. Ezáltal is azt a képet kapjuk, hogy az árfolyam csökkenésére számíthatunk, mivel a rövidebb távot vizsgáló szalag felülről metszi a másikat. Elvárásaim szerint hamarosan az amerikai társaság részvényének az árfolyama át fogja lépni a támaszt és 320 dolláros szintre fog redukálódni, de kereskedés szempontjából mindenképpen meg fogom várni, amíg a 385 dolláros árfolyamot eléri és akkor nyitom meg a pozíciómat. A 320 dolláros árfolyam következtében a csökkenő trend el fogja érni az említett támaszpontot és ismét egy oldalazást tapasztalhatunk majd meg véleményem szerint, ami legalább egy fél évig ingadozni fog. Valószínűleg a pénzügyi adatai akkor sem lesznek reálisak, de a cég marketing értéke és fejlődési lehetősége az elektromos személygépjárművek, tehergépkocsik és természetesen a napelemek gyártásával és építésével számos régióban nyerhetik el vásárlóik bizalmát. Úgy vélem a kimutatott adatok sok esetben nem fedik le a valóságot a tőzsdén, ezért a későbbiekben nem csak az eredményeire kell figyelni, hanem a Tesla vállalat híreit és lépéseit, beruházásait és megrendeléseit.

6.3 Amazon

A Jeff Bezos által alapított elektronikus kereskedelemmel foglalkozó vállalat 1994-ben kezdte meg elsősorban könyvek árusítását az interneten. A részvénytársaság Washington államban Seattleben székel. Jeff Bezos vagyona meghaladta a 200 milliárd dollárt és már több éve ő a világ leggazdagabb embere. Már a 20. században tudta, hogy az e-kereskedelemben nagy jövő van, így 1994-ben megvalósította az álmát és megnyitotta a „világ legnagyobb könyvesboltját”. A dotkom válság idején az Amazon is egy keresett részvény volt abban az időszakban, az 1 dolláros induló árfolyamról 3 év alatt elérte a több mint 100 dolláros ellenértéket a részvényeiért, ezt követően a 21. században megkezdődött az internettel kapcsolatos vállalatok recessziója. Számos részvénytársaság csődöt mondott, de az Amazon sikeresen átvészelte a nehéz időszakot és mára a legsikeresebb cégek közé tartozik. Az Amazon 26 év lefolyása alatt kibővítette ügyfelei számára a választékát, így ma már szinte mindent meg lehet vásárolni általuk. Ide tartoznak az elektronikai cikkek, ruházat, különböző berendezéseket és a világon bárhová kiszállítja a termékeit. A vállalatban mai napig nagy fejlődési lehetőség van és a gazdaságpolitikáját is úgy folytatja, hogy a befektetők szívesen investálnak a részvénytársaságba. Az Amazon nemrég bejelentette, hogy saját gyártású elektromos járművekkel fogja szállítani a csomagokat, így megspórolva a költségeket és a környezetet is óvják a szennyezéstől. Céljaik között szerepel, hogy 2040-ig elérjék azt, hogy 0%-os szén-

dioxid kibocsátás mellett elégítsék ki a cég vevőinek az igényeit és 2025-ig, hogy 100%-ban csak megújuló energiát használhatnak fel. Továbbá a kiküldött áruk csomagolásának súlyán is tudtak mérsékelni, ugyanis 900,000 tonna csomagoló anyagot spóroltak meg az utóbbi 5 évben, ami egyenlő 1,6 millió doboz súlyával. Ezekkel a kezdeményezésekkel nem csak költséget tudnak megspórolni hosszú távon, hanem elnyerik a befektetők bizalmát és az emberek szívesen invesztálnak olyan vállalkozásba, ami nem csak a saját érdekeit nézi, hanem a környezetünket is megóvjá. Ilyen felajánlás az is, ahogy befektettek 100 millió dollárt abba, hogy fákat ültessenek a világ összes táján, ezzel is támogatva a környezetünket. [59] (hu.wikipedia.org, tradingview.com,2020, aboutamazon.com)

A 2020-as válság egyik legnagyobb nyertese véleményem szerint az Amazon. A sok lezárás és kijárási korlátozás hatására az emberek rá lettek kényszerítve arra, hogy az internet segítségével elégítsék ki az igényeiket. Az Alibaba Group Holding Limited egy kínai vállalat, aki szintén e-kereskedelemmel foglalkozik. Mindkét társaság az Amerikai Egyesült Államokban van a tőzsdén jegyezve. Az Alibaba a 20. század végén Kínában lett megalapítva, az amerikai Amazonnak szokták híresztelni. Az Amazon több, mint egy millió embernek ad munkalehetőséget, amíg legfőbb konkurenciája csupán ennek a 10%-t teszi ki. A kínai részvénytársaság piaci kapitalizációja a felét teszi ki az Amazon 1545 Mrd dolláros tőkéjének. Az árfolyam/nyereség fundamentális mutató szerint az Alibaba-t a piaci szegmensében megfelelőnek értékelhetjük, ugyanis ez az adat 27.29, amíg az Amazon részvényei drágának minősülnek. Az elektronikus kereskedelemben tevékenykedők között az amerikai vállalatnak van a legrosszabb adata, a nagyobb vállalatokat érintve. A befektetők, akik nagy részben osztalékportfóliókban tartják a vagyonuk nagy részét, egyik vállalat sem kedvez a számukra, mivel egyik cég sem fizet tulajdonosok számára osztalékot a részvények után. [60] (finviz.com,2020)

A két vállalat negyedéves eredményeit fogom elsősorban elemezni, hogy miként tudtak teljesíteni a recesszió hatására, de hosszabb távon is górcső alá fogom venni a pénzügyi adataikat. A 2019-es évben mindkét cég jelentős eredményt tudott elérni, ahogy az azok a 5. és 6. ábrán is jól láthatóak. Az utolsó negyedévben az Amazon 25%-os növekedést ért el az értékesítésében, amíg az Alibaba 35%-kall tudta növelni a bevételét három hónap leforgása alatt. A Kínában megjelenő pandémia az elektronikus kereskedelemre is kihatással volt, ugyanis ez az emberek számára teljesen új tényezőként lépett fel, ami miatt sokan megbetegedtek, elvesztették az állásukat, takarékoskodtak a korlátozások miatt, ezért lényegesen csökkent a bevételük a vállalatoknak. A kínai vállalatnál 30%-os csökkenéssel

zárult a bevétele 2020 első negyedévében, azonban januárban Wuhan-ban alakult ki a koronavírus, ezért a recesszió jobban érződött ebben az időszakban a hazai részvénytársaságon. Az Amazon értékesítésén is érezhető hatással volt, de az, 13%-kal csökkent az előző negyedév bevételéhez képest. Ezt az időszakot követően az emberek több információval rendelkeztek a vírusról és bátrabban tudtak költekezni, amit sok esetben az interneten tudtak megtenni a korlátozások miatt. Mindkét vállalat hasonlóan eredményes fundamentális adatokkal rendelkeznek a 2020 2. negyedéves adatoktól kezdődően és hasonlóan jó eredményeket várok el az az év utolsó negyedévével is, mivel a koronavírus 2. hulláma jelen van a világ szinte minden területén és visszatértek a korlátozások, az emberek nem szívesen érintkeznek az embertársaikkal, emiatt az e-kereskedelemben tevékenykedő vállalatok ebből profitálni fognak. A karácsonyi ajándékokat is hasonlóképpen fogják megvásárolni egymásnak a családtagok, illetve barátok, aminek következtében a jelen év értékesítései elvárásaim szerint a recesszió ellenére meg fogja haladni a tavalyi év eredményeit mindkét vállalat esetében. Az Amazon vizsgálata során jól látható, hogy csak az utóbbi év eredményeit vizsgálva is az értékesítéseihez képest, milyen mértékben tudták a költségeiket csökkenteni. Azt gondolom, ez a környezettudatos csomagolásoknak és az említett intézkedéseknek tudható be. Hosszú távon, a saját elektromos autóállomány jelenlétével több költséget tudnak majd megtakarítani ezzel növelve az előnyét a kínai vállalattal szemben. Az ázsiai részvénytársaság költségei nagy mértékben nem változtak az elmúlt egy évben a bevételhez viszonyítva.

5. táblázat

Az Amazon negyedéves fundamentális adatai

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2019. 09.30	2019.12.31	2020.03.31	2020.06.30	2020.09.30
Bevétel	69,98 MRD	87,45 MRD	75,45 MRD	88,91 MRD	96,15 MRD
Költségek	41,3 MRD	53,98 MRD	44,26 MRD	52,66 MRD	57,11 MRD

Forrás: <https://www.marketwatch.com/investing/stock/amzn/financials/income/quarter>

6. táblázat

Az Alibaba negyedéves fundamentális adatai

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2019. 09.30	2019.12.31	2020.03.31	2020.06.30	2020.09.30
Bevétel	17,1MRD	23,14 MRD	16,42 MRD	21,69 MRD	22,41 MRD
Költségek	9,87 MRD	12,56 MRD	11 MRD	12,34 MRD	13,42 MRD

Forrás: <https://www.marketwatch.com/investing/stock/baba/financials/income/quarter>

Az éves fundamentális adatok szerint mindkét vállalat nagy mértékben tudja évről-évre növelni a bevételeit, ahogy azt, a 7. és 8. táblázat is mutatja. A Jeff Bezos által vezetett részvénytársaság 2015-től 2019-ig megközelítően megháromszorozta az értékesítéseit, amíg a kínai Alibaba 2016-tól 2019-ig 3,5x több bevétele származott az eladásából. A fundamentális adatokból szintén kiderül, hogy nagy hangsúlyt fektetnek a kutatás és fejlesztésre, hogy versenyképesek tudjanak maradni. Az amerikai vállalat a költségei ezen a területen a szállítványozás kiadásain fog meglátszódni a jövőben, amíg a kínai vállalat teljesen más irányban szeretne fejlődni. Az Alibaba 30 milliárd amerikai dollárt különített el a felhőüzletágba, ezzel szeretné erősíteni piaci helyzetét az Amazon-nal, illetve a Microsoft-tal szemben. Az EBITDA (Earning before interest, tax, depreciation, amortization) fontos mutatónak tartom a két vállalat összehasonlításában, mivel mások az adózási rendszerek és így pontosabb képet kapunk a cégek sikereiről. A részvénytársaságok ezen pénzügyi mutatói is pozitív hírral szolgálnak a befektetők számára, ugyanis az Amazon éves átlagosan 41,7 %-kal tudta növelni eredményét, amíg az Alibaba 39,47 %-kal. Az amerikai cég jelentős eredményeket ért el a 2018-as évben, amikor, az EBITDA mértéke megduplázódott. Az Alibaba adatai viszont a 2019-es évben nem voltak biztatóak, ugyanis csak 0,6 Mrd amerikai dollárral növelték az eredményüket az előző évhez képest. A fundamentális adatok alapján úgy gondolom, hogy az Amazon jelenleg előnyt élvez az ázsiai vállalattal szemben. Jelenleg a költségek csökkentése számukra a cél, amivel ismét előnyhöz tudnak jutni, de nem szabad elfelejteni, hogy az Alibaba is elkezdett egy technológiai fejlesztésbe, a felhőrendszerük kialakításába. A felső vezetés úgy véli, fel tudja venni az amerikai céggel a versenyt, ami a későbbiekben hátrányos lehet az Amazonnak. Joe Biden amerikai elnök megválasztásából az Amazon profitálni fog, mivel nem lesz jelen az országok vagy kontinensek közötti vámháború és ellenségeskedés, így fontos felvevő piacként marad meg az ázsiai. [61] (elemzeskozpont.hu, 2018, Dajkó Pál, 2020)

7. táblázat
Az Amazon éves fundamentális adatai

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2015	2016	2017	2018	2019
Bevétel	107,01 MRD	135,99 MRD	177,87 MRD	232,89 MRD	280,52 MRD
K+F	12,54 MRD	16,09 MRD	22,62 MRD	28,84 MRD	35,93 MRD
EBITDA	8,05 MRD	10,41 MRD	13,52 MRD	25,33 MRD	30,46 MRD

Forrás: <https://www.marketwatch.com/investing/stock/amzn/financials>

8. táblázat
Az Alibaba éves fundamentális adatai

Az adatok amerikai dollárban értelmezhetőek

	2016	2017	2018	2019
Bevétel	15,9 MRD	23,55 MRD	38,1 MRD	56,81 MRD
K+F	2,17 MRD	2,53 MRD	3,46 MRD	5,64 MRD
EBITDA	5,69 MRD	9,39 MRD	14 MRD	14,6 MRD

Forrás: <https://www.marketwatch.com/investing/stock/baba/financials>

Az Amazon árfolyama 2018 elejétől egészen a koronavírus megjelenéséig ingadozott az 1300-2000 dolláros árfolyam között a pozitív eredményei ellenére nem tudott magasabb értéket elérni. Ennek oka, hogy a kormány közbeavatkozott és a befektetőket inkább a kötvények vásárlása felé orientálta. A vírus megjelenésével a vállalat értékpapírjainak az árfolyama egészen a 1650 dolláros támaszig csökkent és a befektetők újból bizalmat szavaztak az amerikai vállalat felé és kevesebb mint fél év alatt több mint 100%-os hozamot tudott elérni. Július közepén az RSI indikátor 80-as közeli értéket mutat az egy napos grafikonon, ami azt jelképezi, hogy a nagyon sok tőzsdei kereskedő vásárol az Amazon értékpapírjaiból és csökkenő tendencia várható. Ez az érték hasonlóan megmutatkozott a szeptember eleji időszakban is, amióta megfigyelhető egy ék alakzat, amiben az árfolyam ingadozik és a megfelelő eredmények és hírek ellenére sem a támaszt, sem az ellenállás pontját nem tudja átlépni. Véleményem szerint az Amazon részvényeiben nagy potenciál van a későbbiekben, de az árfolyam csökkenő tendenciát fog mutatni. A cég utolsó negyedéves adatai hasonlóan jó eredményt fognak prezentálni az ünnepek és az események (Black Friday) miatt, de a vállalat jelenleg a tőzsdei kereskedők számára túlárzott, emiatt korrekcióra van szükség. A vállalat utóbbi két negyedéves jelentése is nagyon eredményes volt mégsem volt a tőzsdén jelentős áremelkedés, ezért elvárásaim szerint a következő sem fogja áttörni pozitív irányban az ék alakzatot. Amint a 10. ábra is jelzi, én az Amazon árfolyamát 2500 dolláros támaszpontig jószólok csökkenni. Ezt követően a 2021-es év második felében az árfolyam újra emelkedni kezd, mivel a koronavírus segített felismerni az emberekben, hogy számos dolgot meg lehet rendelni az interneten és sokkal egyszerűbb és kényelmesebb is ezt elektronikusan megtenni. Összességében az Amazon a pandémia megjelenésével hosszú távon profitálni fog, azonban jelenleg korrekcióra van szükség a piacon, hogy újabb lehetőséget lássanak a kereskedők a cég értékpapírjaiban.

10. ábra
Az Amazon részvényének árfolyama

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

6.4 EXXON MOBIL

Az Exxon Mobil Corporation története egészen a 19. századba nyúl vissza, amikor John D. Rockefeller megalapította a Standard Oil nevű vállalatát. Ezen vállalat beletartozik a Dow Jones Industrial részvényindexei közé már az 1928-as évtől. Egyedül a General Electric az a vállalat, ami hosszabb ideje erősíti a DJIA részvényindexét, mivel a GE 1907 óta szerepel benne. Az Exxon és Mobil egyesülése viszont csak később 1999-ben valósult meg és így kapta jelenlegi nevét is, az Exxon Mobilt. Az amerikai olajvállalat az egyik legnagyobb cég az egész világon. A vállalat kitermelése olajból és gázból 3,8 millió hordónak felel meg naponta és 41 országban tevékenykedik, ahol nyersanyag után kutatnak, de fejlesztenek és elő is állítják azokat. Nyersolajból, amibe beletartozik a gázolaj, benzin, kenőolaj és a különböző kémiai anyagoknak az alapanyaga, naponta 5,5 millió hordót értékesítenek. Az Exxon Mobil vállalat a világ egyik legnagyobb vegyipari cége is egyaránt. [62] (corporate.exxonmobil.com)

Az olaj vállalatok jövőjére nem jó fényt vet, hogy a járműiparban megjelentek az elektromos személygépkocsik, tehergépjárművek és egyéb olyan szállító eszközök, amik eddig gázolajjal, benzinnel voltak meghajtva. Amikor a gyártók teljesen átállnak elektromos járművek előállításra, azt többek között az Exxon Mobil is meg fogja érezni a bevételein, de ehhez még néhány évtizedre úgy gondolom szükség lesz.

A pandémia megjelenésének legnagyobb vesztesei a turizmussal és vendéglátással foglalkozó cégek, illetve a légitársaságok és természetesen az olajvállalatok. Az olaj iránti kereslet ugyanis mérséklődött már a tavaszi korlátozások idején, amikor nem lehetett szabadon utazni egyik országból a másikba. Emiatt csökkenteniük kellett a termelésüket is az olajvállalatoknak, köztük az Exxon Mobilnak is. Az első hullám lezajlásával, a nyári időszak megkezdésével az emberek ismét tudtak utazásokat szervezni, beindult a turizmus, illetve a légitársaságok is elindították a járataikat. Ennek hatása meg is látszódott a vállalat negyedéves jelentésében, de jelenleg is tart a második hullám, aminek komolyabb hatásai vannak és hasonló vagy még komolyabb megszorító intézkedéseket hoztak meg az államok világszerte. Ennek következtében a befektetők nem várhatnak pozitív fundamentális adatokat a következő időszakban.

A vállalat részvényének az ellenértéke a koronavírus előtti időszak és a 2008-as válság után 60 és 105 amerikai dollár között ingadozott, 2020 márciusában elérte 17 évvel ezelőtti mélypontját. Az ExxonMobil a befektetők körében nagyon kedvelt, ugyanis több mint 150 milliárd dollár a piaci kapitalizációja, ami nem sokkal kevesebb mint legfőbb versenytársáé a Chevron Corporation amerikai olajvállalaté. Az árfolyam/nyereség 47,49-es adatot mutat, ami sok esetben a részvény túlárazottságát mutatja, de jelen esetben, amikor a társaság rövid ideig, veszteséges időszakot vészel át, nem használhatók. Ilyenkor a P/B fundamentális mutató tisztább képet mutat a részvénytársaságról, ami a könyv szerinti értéket viszonyítja az értékpapír ellenértékéhez. Ez az érték az Exxon Mobil-nál jelenleg 0,89. Ennek értelmében a részvények árfolyama nem haladja meg a könyv szerinti értéket, szóval az értékpapír vásárlása javasolt ebben az esetben. Az eredmény alapú értékelések során a P/S (Price to Sales), hasonlóan jól alkalmazható recessziók esetében, mint a P/B. A P/S pénzügyi mutató a vállalat piaci kapitalizációjának és az árbevételének a hányadosa. Jelen esetben a piaci tőkéje 156,19 Mrd. dollár. Összeadtam a legutóbbi négy negyedéves jelentésnek az árbevételét, ami 195,49 Mrd dollár és ennek a két összegnek a hányadosa pontosan, 0,8. A P/S fundamentális mutató szintén arra a megállapításra hozott, hogy a vállalat értékpapírai alul vannak értékelve. [63] (elemzeskozpont.hu, 2020, finviz.com, 2020)

A befektetők számára, akik osztalékrészvényben tartják a jövedelmük egy részét, vagyis hosszabb távon tervezik az értékpapír tulajdonlását, érdemes az Exxon Mobil-t választani, ugyanis a vállalat megalapulása óta folyamatosan fizet osztalékot a tulajdonosok számára. A legmagasabb osztalékot 2020 első negyedévében kapták meg a részvényesek 11,07%-kal, de jelenleg is 9,42% osztalékra jogosultak. Az osztalék kifizetése 2015-ről 2019-

re 21,1%kal nőtt meg 12 Mrd. amerikai dollárról 14,65 Mrd. dollárra. [64] (seekingalpha.com,2020)

A ROE mutató, mint már említettem az adózott eredményt viszonyítja az átlagos saját tőkéhez. Ez egy megtérülési, jövedelmezési fundamentális mutató, amit szeretnék szemléltetni, hogyan alakult az amerikai olajvállalat utóbbi 5 évében. A megfelelő százalék ennél az indexnél 5-ös értéknél határozható meg és amint látjuk a 9. táblázatban, az Exxon Mobil mondhatni felülteljesítette ezt a szintet az utóbbi időben, igaz a 2016-os adat nem egészen érte el az optimális szintet. A következő három évben viszont a megtérülési ráta átlagosan meghaladja a 10 százalékot. A 2020-as év még nem záródott le egészében, így csak három negyedéves adatokból tudtam dolgozni, de erős csökkenés érzékelhető a vállalat fundamentális adataiban.

9. táblázat
Exxon Mobil ROE mutató

2016	2017	2018	2019	2020
4,78	10,78	10,9	8,56	3,75

Forrás: <https://seekingalpha.com/symbol/XOM/charting?axis=linear&metric=roe>

A vállalat éves bevételei 2015-től a 2019-es időszakig egy csekély emelkedést tudtak produkálni, ami majdnem 20 Mrd. dolláros összeget jelent. Ez az összeg 10%-os emelkedést tesz ki az utóbbi 5 évben. Az eredmények egyes években jelentős növekedést értek el, de a 2016-os év eredményei jelentős veszteséggel zártak az előző évhez képest. A bevétel növekedésével a termékek miatti kiadások aránya mondhatni párhuzamosan növekszik. Az Exxon Mobil értékesítése a 2020-as évben jelenleg 132,15 Mrd. amerikai dollárt tesz ki, az előző év teljes eladásai 256 Mrd. dollárban realizálódtak és véleményem szerint az utolsó negyedéves eredményei hasonlóképpen fognak alakulni, mint a második negyedéves. Összességében én az éves árbevételét 170 Mrd. dollárban határoznám meg, ami a 80 Mrd. dollár visszaesést jelentene az előző év eredményeihez képest. A vállalat fundamentális adatait a recesszió előtt megfelelőnek találtam, de a válság nagy hatással volt az Exxon Mobil-ra. A szakértők véleménye szerint a texasi vállalat értékesítései 2040-ig tudnak növekedni, utána csökkentő tendenciát fog mutatni, így arra a következtetésre jutottam, hogy legalább 15 évig érdemes lehet a vállalat részvényeit megtartani, de szeretném még ezen felül az értékpapír árfolyamát is megvizsgálni a pénzügyi adatokon felül. [65] marketwatch.com, 2020)

A 2014-es évben elérte az Exxon Mobil Corporation a részvényének árfolyamát, ami 105 dolláros szintnél realizálódott és ezt követően az egy folyamatos, mérsékelt csökkenés látható. Ahogy a 11. ábrán is látható a részvény ellenértéke 2014-től 2020 januárjáig egy ék alakzatot tudott kialakítani, ahol a támasz 67 dollár magasságában határozható meg. A 67 dolláros árfolyamot 2020-as év elején tudta átlépni, amivel megkezdődött egy közel 50%-os árfolyam visszaesés, ami 32 dolláros szintnél tovább nem mérséklődött. Ez az ellenérték csak a 2000-es évek elején volt jellemző legutóbb, de akkoriban is egy erős szintet tudott képezni.

11. ábra
Exxon Mobil részvény árfolyam 1.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

A márciusi mélypont után a vállalat egy 84%-os emelkedést tudott produkálni, amit a 12. ábra is jól szemléltet, majdnem 2 hónap leforgása alatt, de a negatív eredmények következtében a tőzsdei kereskedők ismét megváltak az értékpapírtól és a vállalat részvényei újra csökkenő tendenciát mutattak és elérték a márciusi mélypontot. A 2020-as év árfolyam alakulása következtében ismét kialakult egy ék alakzat, de ebben az esetben a vállalat egy másik irányba törekedett és át tudta lépni a 34 dolláros ellenállást a közel múltban. A sikeres árfolyam emelkedés a Pfizer gyógyszeripari cég közlésével ment végbe, ugyanis bejelentette, hogy 90%-os ²vakcina értékesítése már nincs olyan messze. Személy szerint én az Exxon Mobil vállalat értékpapírjából vásároltam közel 33 dolláros árfolyamon, mivel jó lehetőséget

² Későbbiekben a Pfizer vakcinájának a hatékonysága 95%-os eredményt ért el.

láttam benne. Megfelelő osztalékpolitikával rendelkezik az utóbbi 20 évre visszatekintve. Ez az év valóban nem az amerikai társaságnak kedvezett, de a közeljövőben még meglepő eredményeket érhet el a szakértők szerint is, ezért véleményem szerint a 2-3 éven belül ismét elérheti a 65 dolláros árfolyamot.

12. ábra
Exxon Mobil részvény árfolyam II.

Forrás: <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/>

7. Összefoglalás

A kutatásom során arra jutottam, hogy a jelenlegi recesszió az értékpapírpiacra másképp hatott ki, mint a korábbi dotkom vagy akár a 2008-as válság. A nyugati országokban a vállalatok részvényének az árfolyama márciusban érte el a mélypontot és amint elérték korábbi támaszukat, a befektetők jó lehetőséget láttak ezekben az értékpapírokbán. Ezt a hangulatot tovább fokozta az állam által csökkentett alapkamat, ami miatt a kereskedők a hitelezés helyett inkább tulajdonosai szerettek volna lenni a vállalatoknak.

Az elemzéseim során erre lehettünk figyelmesek az Amazon, illetve a Tesla esetében is. Az Tesla 640%-t, Amazon 115%-t, a tudott növekedni márciustól november elejéig, ezt a 9-es és a 10-es ábra szemlélteti. A vizsgálat során bemutattam, hogy az árfolyam emelkedésnek nincsen mögöttes fundamentális háttere, vagyis a vállalatok értékpapírjai túl vannak értékelve. A befektetők azoknak a részvénytársaságok tulajdonjogot megtestesítő értékpapírjaiból

vásároltak, amiről sokat hallottak, magas presztízs értékkel rendelkeznek, innovatív tevékenységet végeznek és a bíznak a jövőbeli sikereikben. Az amerikai elnökválasztás és a vakcina megjelenése is pozitívum volt a befektetőknek, azonban úgy vélem, hogy a tőzsdei kereskedők ezeknek a hatását már korábban beárazta. A fent említett amerikai vállalkozások esetében arra jutottam, hogy az árfolyamuk a jövőben csökkenni fognak. El fogják érni az előző támasz szintjét és onnantól ismét ingadozni fognak egy bizonyos csatornában, ezt azzal indokolnám, hogy ellenszer feltalálásával kevesebb pénz fog a gazdaság felé irányulni. A tőzsdei kereskedők továbbra is bizonytalanok az intézkedésekkel kapcsolatban, milyen döntések várhatóak a globális piacon. A jelenlegi óvintézkedések is fent lesznek-e tartva vagy sem. A különböző mutatókat, mint a munkanélküliségi rátát is érdemes figyelni a jövőben, mivel az elmúlt hat hónapban is jelentős változásokat tudtak okozni az értékpapírpiacon.

Érdemes volt véleményem szerint november elején befektetni az Exxon Mobil, amerikai olajvállalatba, ugyanis a márciusi mélypont következtében, ami a tőzsdei kereskedők által is, egy figyelt szint volt. A 32 amerikai dollár közeli árfolyamot a befektetők jó vételnek gondolták és november elejétől kezdve az árfolyam folyamatosan emelkedő tendenciát tudott produkálni. Több hónapon keresztül csökkent az árfolyama, de a vakcina megjelenésével ki tudott lépni a csatornából és jelenleg már 37 dollárnál tart az árfolyam, ez a 12-es ábráról olvasható le. Úgy gondolom ezt a részvényt érdemes tovább megtartani, mivel erre az értékpapírra most sokan felfigyeltek, mind fundamentális, mind technikai elemzés révén. Emellett nem szabad elfelejteni azt sem, hogy aki osztalékportfólióban tartja a vagyonát, ő is profitálhat az Exxon Mobilnak a részvényének a birtoklásából, mivel 9,42 %-t fizet ki számukra az amerikai olajvállalat. Összességében az Exxon Mobil értékpapírját érdemes megtartani hosszú távon is, akik a magas osztalék miatt vásároltak a részvényből, mivel egy stabil vállalatról van szó. Véleményem szerint az árfolyamnyereségből is nagy haszonra lehet majd szert tenni, mivel a közel 70 dolláros árfolyamot el fogja érni már a következő évben. [66] (seekingalpha.com,2020)

8. IRODALOMJEGYZÉK

- [1] tradinview.com (2020): Tesla. <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/> Letöltés dátuma: 2020. október 13.
- [2] elemzeskozpont.hu (2019): Hogyan működik a tőzsde a gyakorlatban, 2020-ban? <https://elemzeskozpont.hu/hogyan-mukodik-tozsde-gyakorlatban-2020-ban> Letöltés dátuma: 2019. október 13.
- [3] Mándó Milán (2017): Alapoktatás: Tőzsde történelme, szereplők, fogalom. <https://minnerakademia.hu/products/course/tozsde-oktatas#info> Letöltés dátuma: 2019. október 13.
- [4] Mándó Milán (2017): Alapoktatás: Tőzsde történelme, szereplők, fogalom. <https://minnerakademia.hu/products/course/tozsde-oktatas#info> Letöltés dátuma: 2019. október 13.
- [5] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [5] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien
- [6] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [7] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [8] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [9] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [10] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [11] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

- [12] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [13] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [14] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [15] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [16] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [17] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [18] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [19] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [20] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [21] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [21] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien
- [21] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest
- [22] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest
- [23] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[24] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[25] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[26] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien

[27] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[28] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[29] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[30] elemzeskozpont.hu (2019): Befektetés kezdőknek: Hogyan csap be a nominál- és reálkamat/hozam? <https://elemzeskozpont.hu/befektetes-kezdoknek-hogyan-csap-be-nominal-es-realkamathozam> Letöltés dátuma: 2019. október 24.

[31] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[32] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

[33] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

[34] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

[34] William A. Rini (2002): Bevezetés a részvények, kötvények, opciók világába. Panem kiadó, Budapest

[35] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

[36] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

- [37] elemzeskozpont.hu: Befektetési alapok: Legjobb befektetési alapok kiválasztása. <https://elemzeskozpont.hu/befektet%C3%A9si%20alap> Letöltés dátuma: 2019. október 24.
- [38] Rotyis József (2001): Tőzsdei befektetők kézikönyve. KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- [38] elemzeskozpont.hu (2020): Brókerek, brókercégek 6 értékesítési trükkje: Te is bedőlsz ennek? <https://elemzeskozpont.hu/brokerek-brokercegek-6-ertekesitesi-trukkje-te-bedolsz-ennek> Letöltés dátuma: 2019. október 24.
- [39] elemzeskozpont.hu: Arbitrzsör. <https://elemzeskozpont.hu/arbitrzsor> Letöltés dátuma: 2019. október 24.
- [40] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien
- [41] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien
- [42] elemzeskozpont.hu (2018): 2008-as válság és a gazdasági világválság hatásai, következményei. <https://elemzeskozpont.hu/2008-gazdasagi-valsag-es-gazdasagi-vilagvalsag-hatasai> Letöltve: 2020. október 27.
- [43] www.marketwatch.com (2020): Netflix. <https://www.marketwatch.com/investing/stock/nflx> Letöltve 2020. november 1.
- [44] finviz.com (2020): Netflix. <https://finviz.com/quote.ashx?t=NFLX> Letöltve 2020. november 1.
- [45] www.volkswagenag.com Letöltve 2020. november 1.
- [45] origo.hu (2019): A dízelbotrány története, avagy a történelem legnagyobb céges csalása. <https://www.origo.hu/gazdasag/20190225-vw-dizelbotrany.html> Letöltve 2020. november 1.
- [45] tradingview.com (2020): Netflix. <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/> Letöltve 2020. november 1.
- [46] www.history.com (2009): Pearl Harbor. <https://www.history.com/topics/world-war-ii/pearl-harbor> Letöltve 2020. november 1.
- [47] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien

- [48] André Kostolany (1986): Börsenseminar für Kapitalanleger und Spekulanten. ECON Verlag, Düsseldorf/Wien
- [49] hu.wikipedia.org: Nasdaq. <https://hu.wikipedia.org/wiki/NASDAQ> Letöltve 2020. november 1.
- [50] tradingview.com (2020): Nasdaq <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/> Letöltve 2020. november 1.
- [51] Fazekas Erzsébet (2020): Csaknem 95 százalékos védelmet ígér a Covid-19 elleni újabb vakcina. https://www.webbeteg.hu/cikkek/fertozo_betegseg/26022/moderna-covid-vakcina-95-szazalekos-vedelem Letöltve 2020. november 17.
- [52] (tesla.com) <https://www.tesla.com/> Letöltve 2020. november 17.
- [53] hu.wikipedia.org: Elon Musk. https://hu.wikipedia.org/wiki/Elon_Musk Letöltve 2020. november 17.
- [54] tradingview.com (2020): Tesla. <https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/> Letöltve 2020. november 17.
- [55] (nio.com) <https://www.nio.com/> Letöltve 2020. november 17.
- [56] finviz.com (2020): Tesla. <https://finviz.com/quote.ashx?t=TSLA&ty=c&ta=1&p=d> Letöltve 2020. november 17.
- [56] finviz.com (2020): Nio. <https://finviz.com/quote.ashx?t=NIO&ty=c&ta=1&p=d> Letöltve 2020. november 17.
- [57] Jordan Valinsky (2020): Tesla's stock split: Here's what you need to know <https://edition.cnn.com/2020/08/31/investing/tesla-stock-split-trnd/index.html> Letöltve 2020. november 17.
- [57] finviz.com (2020): Tesla <https://finviz.com/quote.ashx?t=TSLA&ty=c&ta=1&p=d> Letöltve 2020. november 17.
- [58] www.marketwatch.com (2020): Tesla. <https://www.marketwatch.com/investing/stock/tsla> Letöltve 2020. november 17.
- [59] hu.wikipedia.org: Jeff Bezos https://hu.wikipedia.org/wiki/Jeff_Bezos Letöltve 2020. november 17.

- [59] www.tradingview.com (2020): Amazon.
<https://www.tradingview.com/chart/WfxYJyMb/> Letöltve 2020. november 17.
- [59] www.aboutamazon.com <https://www.aboutamazon.com/> Letöltve 2020. november 17.
- [60] finviz.com, (2020): Amazon. <https://finviz.com/quote.ashx?t=AMZN&ty=c&ta=1&p=d>
Letöltve 2020. november 17.
- [60] finviz.com, (2020): <https://finviz.com/quote.ashx?t=BABA&ty=c&ta=1&p=d> Letöltve
2020. november 17.
- [61] elemzeskozpont.hu, (2018): EBITDA jelentése, használata, kiszámítása: Így
értelmezheted az EBITDA ráta, EBITDA margin, EV/EBITDA mutatókat.
<https://elemzeskozpont.hu/ebitda-jelentese-hasznalata-kiszamitasa-igy-ertelmezheted-az>
Letöltve 2020. november 17.
- [61] Dajkó Pál (2020): Iszonyú pénzt tol a felhő fejlesztésébe az Alibaba.
https://itcafe.hu/hir/alibaba_felho_cloud.html Letöltve 2020. november 17.
- [62] corporate.exxonmobil.com <https://corporate.exxonmobil.com/> Letöltve 2020. november
20.
- [63] elemzeskozpont.hu (2020): Tőzsdei összeomlást jelez a P/S mutató? Mi az igazság?
<https://elemzeskozpont.hu/tozsdei-osszeomlast-jelez-ps-mutato-mi-az-igazsag> Letöltve 2020.
november 20.
- [63] finviz.com (2020): Exxon Mobil.
<https://finviz.com/quote.ashx?t=XOM&ty=c&ta=1&p=d> Letöltve 2020. november 20.
- [64] seekingalpha.com (2020): Exxon Mobil.
<https://seekingalpha.com/symbol/XOM/dividends/yield> Letöltve 2020. november 20.
- [65] [marketwatch.com](https://www.marketwatch.com), (2020): Exxon Mobil.
https://www.marketwatch.com/investing/stock/xom/financials?mod=mw_quote_tab Letöltve
2020. november 20.
- [66] seekingalpha.com (2020): Exxon Mobil.
<https://seekingalpha.com/symbol/XOM/dividends/yield> Letöltve 2020. november 20.